

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

SANJA MODRIĆ

Mentor: doc. dr. Marko Milosavljevič

**EKONOMIČNOST IZRAŽANJA V
POROČEVALSKEM STILU**

(s poudarkom na analizi športnih besedil v časopisih

Delo in Večer)

Diplomsko delo

Ljubljana, 2006

KAZALO

KAZALO	2
1. UVOD	4
2. TEORETIČNI DEL I.: RAZVOJ EKONOMIČNEGA STILA	5
2.1 NAMEN NOVINARSTVA	5
2.2 VPLIVI NA NOVINARSKI STIL.....	7
2.2.1 Zgodovinski dejavniki.....	7
2.2.2 Tehnični dejavniki (časopisna oblika)	8
2.2.3 Oglaševanje.....	8
2.2.4 Bralci in njihov življenjski stil	10
2.3 RAZVOJ NOVINARSKEGA STILA	13
2.3.1 Zgodnja doba (obdobje pred stroji)	13
2.3.2 Srednja doba (obdobje telegrafa)	15
2.3.3 Nova doba (obdobje pisalnega stroja)	16
2.3.4 Moderna doba (elektronsko obdobje)	17
3. TEORETIČNI DEL II.: EKONOMIČNOST IZRAŽANJA	18
3.1 NASLOV	18
3.2 OBRNJENA PIRAMIDA	20
3.3 UVODNI ODSTAVEK (UVOD)	22
3.4 PRVINE DOBREGA PISANJA	24
3.4.1 PEKING.....	25
3.4.2 Kratki odstavki	25
3.4.3 Kratke povedi.....	26
3.4.5 Enostavne besede.....	26
3.4.6 Močni glagoli/pridevniki in samostalniki.....	28
3.4.7 Tvornik/trpnik.....	28
3.4.8 Klišeji.....	29
3.5 ŠPORTNO PISANJE.....	30

4. PRAKTIČNI DEL: EKONOMIČNOST IZRAŽANJA V ŠPORTNIH BESEDILIH	31
4.1 RAZISKOVALNA METODA.....	31
4.2 NASLOV.....	31
4.3 UVODNI ODSSTAVEK (UVOD)	36
4.4 KRATKI ODSSTAVKI	39
4.5 KRATKE POVEDI	41
4.6 ENOSTAVNE BESEDE.....	43
4.7 MOČNI GLAGOLI/ PRIDEVNIKI IN SAMOSTALNIKI	46
4.8 TVORNIK/ TRPNIK.....	48
4.9 KLIŠEJI.....	50
5. SKLEP	56
6. BIBLIOGRAFIJA	58
6.1 VIRI.....	58
6.2 GRADIVO, UPORABLJENO V ANALIZI	60
7. PRILOGE	60

1. UVOD

Novinarstvo je oblika komunikacije, ki temelji na odnosu vprašanj in odgovorov. Njegova naloga je, da informira družbo in da razkriva dejstva, ki so relevantna za javnost. McQuail novinarstvo definira kot »plačano pisanje /.../ za javne medije, ki obravnava aktualne dogodke, ki so pomembni za družbo« (McQuail 2000: 340).

Namen novinarskega jezika je služiti ljudem ne glede na spol, starost, izobrazbo ali družbeno ozadje. To diplomsko delo bo obravnavalo samo poročani (časopisni) jezik, ki je svojevrsten v primerjavi z elektronskimi mediji (radio in televizija). Največja prednost je, da je besedilo natisnjeno in zaradi tega na nek način večno, kar pomeni, da ga lahko kadarkoli obnovimo, znova preberemo. Toda raziskave po vsem svetu kažejo, da povprečni bralec dnevno porabi samo 20 minut za branje časopisov. Celotisti, ki so na določen časopis naročeni, v povprečju preberejo samo nekaj odstavkov večine novinarskih zgodb.

Zaradi tega in zaradi nekaterih drugih razlogov (časopisna oblika, oglaševanje) novinarski jezik že od samega začetka teži k ekonomičnosti izražanja. Novinarje učijo, naj sledijo določenim pravilom in naj bo jezik v njihovih zgodbah enostaven, prevladujejo pa naj kratke besede. (Strunk in White v Cappon, 2003; Brooks, 1998; Hicks, 1998)

V diplomskem delu bom razčlenjevala športna besedila iz dnevnih časopisov Delo in Večer. Na podlagi primerov bom poskušala ugotoviti, ali slovenski (športni) novinarji upoštevajo pravila ekonomičnosti izražanja v poročanem jeziku.

Prvi del diplomske naloge bo teoretičen. Obravnaval bo razvoj novinarskega stila in novinarskih žanrov ter predstavil pravila dobrega pisanja oziroma opozoril na napake, ki se v dnevnih časopisih ne bi smele pojavljati, če želimo ustreči načelu ekonomičnosti izražanja.

Drugi del bo temeljil na praktičnih primerih iz zgoraj omenjenih dnevnih časopisov. Praktični del bo predvidoma potrdil pravila iz teoretičnega dela, po drugi strani pa pokazal, katere napake se kljub temu pojavljajo in kako novinarji ne bi smeli pisati.

2. TEORETIČNI DEL I.: RAZVOJ EKONOMIČNEGA STILA

2.1 NAMEN NOVINARSTVA

Novinarstvo je družbena dejavnost, ki deluje kot oblika, sredstvo in orodje komunikacije. Njegova glavna naloga je javnost seznaniti z vsemi pomembnimi in bistvenimi dejstvi iz stvarnega življenja, ki so nujno potrebna za razumevanje družbe in sveta, v katerih živimo.

Gripsrud pravi, da je bistveni namen novinarstva ustvarjanje in razširjanje informacij in razprav v osrednjih družbenih, političnih in kulturnih zadevah (Gripsrud v Poler Kovačič, 2004: 9).

»Novinarstvo je dejavnost za *obče dobro*, ki omogoča mnogim, da izrazijo svoje mnenje; ne le tistim, ki ga izražajo po službeni dolžnosti (politiki in druge javne osebe), temveč tudi obrobnim, marginalnim skupinam, ki imajo enako komunikacijsko pravico kot drugi.« (Košir, 2003: 119)

»Novinarstvu ne gre za transcendiranje stvarnosti, ampak se dela, da jo odkriva in raz-kriva. Novinarski diskurz ne gre »čez«, ampak je **v** in **iz** stvarnosti.« (Košir, 1988: 30)

Ob teh temeljnih funkcijah novinarstva pa se je uveljavila še ena, ki s časom postaja celo prevladujoča – funkcija zabave.

»Novinarski priročniki lahko izpostavljajo tako informativne kot izobraževalne vidike novinarstva, toda nikakršnega dvoma ni, da je precejšen del vsakodnevne vsebine, celo resnih in prestižnih časopisov, namenjen zabavi.« (Splichal in Sparks, 1994: 24)

Slovenski slovar knjižnega jezika je pri opisu pojmov, povezanih z novinarstvom, zelo skop – opisuje jih tako:

- **novinar** -ja m (i) poklicni sodelavec časopisa, radia, televizije: dal je izjavo domačim in tujim novinarjem / športni novinar; televizijski novinar;
- **novinarka** -e ž (i) poklicna sodelavka časopisa, radia, televizije: novinarka pri Delu;
- **novinarski** -a -o prid. (i) nanašajoč se na novinarje: novinarski poklic; novinarsko delo / novinarska izkaznica / novinarska etika / novinarski stil;

- **novinarstvo** -a s (i) dejavnost novinarjev: posvetil se je novinarstvu / študij novinarstva;
- **časopis** -a m (i) dnevno ali tedensko glasilo za obveščanje javnosti: časopis izhaja vsak dan; brati, izdajati časopis; naročiti se na časopis; dati oglas v časopis; jutranji, večerni časopis; prodajalec, raznašalec časopisov / pog. zaviti v časopis v potiskan časopisni papir / stenski časopis na desko pritrjeni aktualni članki ali obvestila v šolah, ustanovah, podjetjih; ustni časopis prireditve, sestanek, na katerem se razpravlja o določenih vprašanjih

»Strokovnjaki ocenjujejo, da 80 % odraslih ljudi v Veliki Britaniji redno bere vsaj en časopis, ki izhaja po vsej državi, 75 % ljudi pa bere nedeljski časopis. Večina ljudi se zanaša na nadzorno funkcijo novinarstva – da bodo obveščeni o tem, kaj se dogaja po svetu.« (Rudin, Ibbotsen 2002: 1)

Novinarsko upovedovanje se deli na žanre. Žanr je »stalna oblika novinarskega sporočanja, za katere so značilne določene posebnosti« (Košir 1988: 26).

»Novinarski žanr je tip novinarskega diskurza, za katerega je značilna določena tipična forma, v kateri je upovedana določena snov (predmet), ki je tipsko strukturirana in izražena z zanj tipičnimi jezikovnimi sredstvi.« (Košir, 1988: 31)

Obstajata dve skupini novinarskih žanrov. Toporišič (1984: 623-624) publicistična besedila deli na:

- poročevalna: novica, poročilo, plakat, oznanilo, izjava, javni nagovor, anketa, intervju, spominska kronika;
- presojevalna: uvodnik, komentar, glosa, ocena, vodič, polemika.

Ob tem sicer dodaja še leposlovno navdahnjena publicistična besedila (karikatura, koserija, feljton, horoskop, reportaža, esej, dnevnik, strip) (Toporišič, 1984: 623-624).

V tej diplomski nalogi bom obravnavala samo poročevalne žanre, kajti pravila ekonomičnosti izražanja se skoraj izključno nanašajo samo na te žanre, saj so to izvirni žanri, ki segajo daleč nazaj v zgodovino novinarstva. Poleg tega pa so poročevalni žanri tisti, ki tvorijo bistvo dnevnega časopisa oziroma so tisto, kar razumemo kot dnevni časopis.

Ob tem je treba razložiti tudi pojem *stil* oziroma *poročevalski stil*. Korošec sicer navaja različne vidike pojmovanja stila, za diplomsko delo pa je

najbolj bistven besedilotvorni vidik, ki pravi, da se »v besedilu stil kaže s svojevrstno organizacijo jezikovnih prvin, tako da je stil – poleg vsebinskih in jezikovnosistemskih – ena od konstitutivnih prvin besedila« (Korošec, 1998: 8).

Poročevalski stil je Korošec najprej imenoval *časopisni stil* in podal naslednjo definicijo:

»Šele ko spoznamo tista jezikovna sredstva, ki so se tu oblikovala zaradi posebnih nalog časopisnega sporočanja, lahko govorimo o razločevalnih znamenjih pri posameznih jezikovnih sredstvih /.../ Struktura, celota teh jezikovnih sredstev je časopisni stil.« (Korošec (1976: 7)

Kasneje je poimenovanje *časopisni stil* nadomestil z natančnejšim *poročevalski stil*, saj slednji izraz zajema tako radijsko in televizijsko kot tudi časopisno poročevalstvo.

»V jezikoslovnem pojmovanju izraza *poročevalski stil* je zajeto vse, kar teorija novinarskega sporočanja zajema s stalnimi oblikami novinarskega sporočanja.« (Korošec, 1998: 12)

2.2 VPLIVI NA NOVINARSKI STIL

Novinarski jezik se je od samega začetka razvijal pod vplivom različnih dejavnikov. Na njegovo podobo so na začetku najbolj vplivali tehnični izumi, saj so ti določali obliko in tudi jezik časopisa. Z razvojem novinarstva in s komercializacijo so se novinarske hiše in hkrati tudi novinarji zavestno vse bolj prilagajali občinstvu in slednjemu prilagajali podobo časopisa. V novejšem času se je ob pomembnem vidiku, kako ugajati občinstvu, pojavil tudi vpliv oglaševanja.

2.2.1 Zgodovinski dejavniki

Zgodovinski dejavniki, ki so vplivali na razvoj novinarskega stila, so izum tiskalnega stroja, telegrafa, pisalnega stroja in podobnih tehničnih izumov. O tem, kakšna je bila njihova vloga v oblikovanju poročevalskega stila, govori podpoglavje »Razvoj novinarskega stila« (2.3).

2.2.2 Tehnični dejavniki (časopisna oblika)

Stolpci v časopisih so razmeroma ozki in pogosto raztreseni po celotni strani ali več straneh časopisa, oblika novinarske zgodbe pa je tako pogosto nepravilna in neenakomerna. To posledično vpliva tudi na dolžino povedi in odstavkov, nenazadnje pa tudi na jezik. (Keeble, 1998)

Hodgson (1987, 109) pravi, da imajo kratke povedi in odstavki zaradi ozkih časopisnih stolpcev prednost pred dolgimi, saj ohranjajo enotnost in čvrstost besedila. Kratke povedi načeloma pomenijo čim enostavnejše povedi s čim manj stavki in z manj ločili. Takšna kratkost in jedrnatost besedila pa potem prispeva tudi k lažjemu razumevanju. S kratkimi povedmi lahko veliko hitreje in bolj izrazito podamo težjo novinarsko zgodbo.

O prednosti kratkih povedi in odstavkov govori tudi naslednje zelo slikovito besedilo:

»Časopisi so natisnjeni z malim tiskom, z ozkimi stolpci, na cenenem papirju. Dolgi odstavki – velike, sive kepe tiskanih črk – odvrnejo in preplašijo bralca. Zato novinarji zgodbe razdelijo v kose, velikosti enega ugriza, ki so enostavni za branje. Prav tako pa prazni prostori na koncu odstavkov pomagajo razjasniti vsako stran časopisa.« (Fedler v Keeble 1998: 88)

V Delu je en stolpec širok 45mm, v Večeru pa 42mm (www.delo.si, www.vecer.si), v skladu s temi prostorskimi omejitvami so napisane novinarske zgodbe.

2.2.3 Oglaševanje

Živimo v družbi, kjer vladata posel in denar. Časopisi niso nikakršna izjema, saj prav tako potrebujejo oglaševalce, da bi preživel in uspešno tekmovali s konkurenco. V ZDA oglaševalci pokrivajo 80 % vseh stroškov, medtem ko bralci prispevajo samo preostalih 20 %. Zato imajo oglaševalci svoje zahteve.

Dnevna časopisa Delo in Večer, na katerih bo temeljil praktični del diplomske naloge, sta po podatkih za prvo polletje 2005 Nacionalne raziskave branosti (www.nrb.info/podatki) med dnevnikami dosegla 2. oziroma 3. mesto po branosti (glej tabelo 2.1).

Tabela 2.1: Nacionalna raziskava branosti – podatki za prvo polletje 2005:

DNEVNIKI	doseg enega izida	v 000
SLOVENSKE NOVICE	24.9	425
DELO	13.4	228
VEČER	11.0	188
DNEVNIK	10.9	187
PRIMORSKE NOVICE	4.6	79
FINANCE	2.9	50
EKIPA	2.6	44

(Vir: Nacionalna raziskava branosti, CATI, prvo polletje 2005.)

Ob tem so cene oglasnega prostora za 1cm v stolpcu za dnevnika Delo in Večer naslednje (po ceniku, veljavnem od 1. maja 2005 za Delo oziroma 1. marca 2005 za Večer) (glej tabelo 2.2).

Tabela 2.2: Cenik oglasnega prostora:

vse cene v SIT	DELO	VEČER	
		črno-belo	barvno
1cm/ stolpec	10.680	5.880	7.560
1cm/stolpec regionalna stran	4.560	3.720	3.720
1.stran snopiča	21.360		21.240
celostranski oglas	3.000.000	1.411.200	1.814.400

(Vir: www.delo.si in www.vecer.si)

V zgornji tabeli sem zaradi različnega sistema cenikov navedla samo tiste kategorije iz cenika oglasnega prostora, ki so v obeh dnevnikih popolnoma primerljive.

5. septembra 2005 je dnevnik Delo izšel v 73.652 izvodih, cena posameznega izvoda pa je bila 180 SIT. Če so bili prodani prav vsi izvodi, je zaslužek od prodaje samo štirikrat večji od zaslužka, ki ga prinese prodaja enega samega celostranskega oglasa.

»Današnja konkurenca med oglaševalci in uredništvu pomeni tekmo za prostor v časopisih – vsaka objavljena beseda pa pomeni strošek. Ekonomičen jezik prispeva tudi k ekonomičnosti v produkciji.« (Keeble 1998: 88)

2.2.4 Bralci in njihov življenjski stil

Vsak časopis mora upoštevati tudi bralčeve potrebe in zahteve. Kot sem že omenila v uvodu diplomske naloge, povprečen bralec porabi samo 15-20 minut dnevno za branje časopisov. Način življenja se je namreč drastično spremenil in ljudje težijo k temu, da bi čim manj časa porabili za stvari oziroma dejavnosti, ki se ne zdijo življenjsko pomembne.

Za vsak časopis je pomembno, da pozna svoje občinstvo – njihovo povprečno starost, prihodek, izobrazbo, način razmišljanja, življenjski stil in interese. Zato bom najprej predstavila splošne podatke o izobrazbi pri prebivalstvu Slovenije, starem 15 let ali več, in porabi časa pri prebivalstvu Slovenije, starem 10 let ali več, nato pa še strukturo bralcev dnevnikov Delo in Večer (glej tabele 2.3, 2.4, 2.5 in 2.6).

Tabela 2.3: *Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po izobrazbi in spolu, popis leta 2002:*

	IZOBRAZBA – strukturni deleži (%)							
	skupaj	brez izobrazbe	nepopolna osnovna	osnovna	srednja	višja	visoka dodiplomska in podiplomska	neznano
skupaj	100	0,7	6,3	26,1	54,1	5,1	7,9	-
moški	100	0,5	5,3	21,1	60,9	4,5	8,1	-
ženske	100	0,8	7,2	30,8	47,9	5,6	7,7	-

(Vir: Statistični urad Republike Slovenije: Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po izobrazbi in spolu, popis 2002.)

Tabela 2.4: *Poraba časa pri osebah, starih 10 let ali več, po starosti, april 2000 – marec 2001, upoštevana je glavna aktivnost:*

	STAROSTNE SKUPINE (LETA)								
	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+
SKUPAJ	24h0'	24h0'	24h0'	24h0'	24h0'	24h0'	24h0'	24h0'	24h0'
spanje	9h49	9h8'	8h42'	8h6'	8h8'	8h5'	8h39'	8h52'	9h58'
uživanje obrokov	1h13'	1h13'	1h21'	1h23'	1h25'	1h27'	1h42'	1h44'	1h43'
osebna nega	58'	1h4'	1h5'	1h2'	1h5'	1h13'	1h28'	1h51'	2h45'
zaposlitev	4'	1h4'	2h40'	4h26'	4h49'	3h56'	1h14'	40'	10'

študij	3h41'	3h34'	1h29'	16'	3'	2'	0'	0'	0'
skrb za gospodinjstvo	57'	1h18'	1h57'	2h42'	3h20'	3h52'	5h2'	4h50'	3h40'
skrb za družino	5'	4'	16'	56'	24'	7'	13'	13'	4'
prireditve, verske aktivnosti	11'	10'	10'	8'	6'	7'	10'	9'	10'
kultura, šport, konjički	2h6'	1h8'	1h6'	47'	33'	39'	45'	43'	32'
družabno življenje	55'	1h32'	1h30'	1h0'	51'	51'	56'	54'	52'
TV	2h22'	2h0'	1h49'	1h36'	1h45'	2h3'	2h18'	2h30'	2h28'
drugi množični mediji	29'	28'	24'	18'	20'	31'	40'	53'	1h7'
potovanje	1h8'	1h33'	1h29'	1h18'	1h10'	1h4'	50'	39'	29'
drugo	2'	2'	2'	2'	2'	2'	2'	3'	1'

(Vir: Statistični urad Republike Slovenije: Poraba časa pri osebah, starih 10 let ali več, po starosti, april 2000-2001.)

Po zgornjih podatkih sodeč je povprečen čas, ki ga Slovenci dnevno porabijo za množične medije (izključena je televizija), 34 minut. V ta čas seveda niso vključeni samo dnevni časopisi, temveč tudi ostali.

Tabela 2.5: *Večer – struktura bralcev, 2004:*

anketiranec		v %	indeks
spol	moški	54,9	110
	ženske	45,1	90
starost	do 26	20,9	83
	27-35	16,6	121
	36-44	12,9	89
	45-56	25,6	113
	57 ali več	23,3	97
izobrazba	šolajoči	16,1	86
	osnovna šola ali manj	9,2	46
	poklicna šola	23,3	97

dohodek	4-letna srednja šola	31,9	139
	višja, visoka šola ali več	18,9	135
	šolajoči	11,1	66
	brez dohodkov	4,5	88
	do vključno 72.000 SIT	36,9,2	73
	72.001-145.000 SIT	36,5	106
	145.001-218.000 SIT	20,3	125
	218.001-290.000 SIT	7,1	120
	nad 290.001 SIT	3,8	132
regija	Maribor z okolico	53,5	518
	Podravje, Slovenske gorice	13,3	249
	Pomurje, Prlekija	11,3	169
	Koroška izdaja	8,2	288
	Celjska izdaja	11,2	78
	Vseslovenska izdaja	2,5	4

(Vir: Nacionalna raziskava branosti, CATI, povprečje 2004. Indeks kaže na odstopanja v primerjavi s slovensko populacijo.)

»Večer je najmočnejši tiskan medij na področju regij SV Slovenije in nadpovprečno zastopan med bralci s srednjo, višjo in visoko izobrazbo.«
(www.vecer.si)

Tabela 2.6: Delo – struktura bralcev, 2004:

anketiranec		v %	indeks
spol	moški	59,1	118
	ženske	40,9	82
starost	10-17	3,9	41
	18-25	13,5	100
	26-35	14,3	103
	36-49	27,1	116
	50-65	26,1	96
	66-75	14,8	121
izobrazba	šolajoči	15,7	86
	osnovna šola ali manj	5,0	25
	poklicna šola	10,4	43
	4-letna srednja šola	28,6	125

	višja šola	11,0	237
	visoka šola ali več	28,9	307
dohodek	do vključno 75.000 SIT	4,8	27
	75.000-150.000 SIT	20,6	58
	150.000-225.000 SIT	26,5	161
	225.000-300.000 SIT	17,4	269
	nad 300.000 SIT	11,4	448
regija	Osrednja Slovenija	48,6	171
	Štajerska, Koroška	7,6	37
	Savinjska	7,7	63
	Gorenjska	13,5	137
	Goriška	3,7	30
	Obala, Notranjska	7,6	112
	Dolenjska	7,9	84
	Prekmurje	3,4	50

(Vir: Nacionalna raziskava branosti, CATI, povprečje 2004. Indeks kaže na odstopanja v primerjavi s slovensko populacijo.)

Na zgradbo povedi in sestavo strani vpliva želja oziroma potreba, da bi bralcem pomagali, da se čim hitreje prebijejo skozi časopisne strani. Medtem ko tempo vsakdanjega življenja narašča, se povprečna bralčeva koncentracija zmanjšuje.

2.3 RAZVOJ NOVINARSKEGA STILA

Novinarski stil se je razvijal postopoma. Na samem začetku novinarji, če jih lahko tako imenujemo, saj novinarstvo kot poklic še ni obstajalo, niso posvečali veliko pozornosti stilu besedila, temveč samo vsebini. Z napredkom tehnologije je tudi stil postajal vse bolj pomemben. Zgodovino novinarskega stila lahko razdelimo v štiri glavna obdobja.

2.3.1 Zgodnja doba (obdobje pred stroji)

Večina časopisnih zgodovinarjev se strinja, da so bili prvi časopisi natisnjeni okoli leta 1620 v Italiji in Nemčiji. V Angliji so do leta 1694 vsi, ki so hoteli izdajati časopise, morali pridobiti posebno državno dovoljenje.

Prvi dnevni časopis v Angliji je bil »The Daily Courant«, ki so ga pričeli objavljati leta 1702. (v Anderson in Itule, 1988)

»To so bile redkokdaj več kot štiri strani velikosti pisma, ki so izhajale enkrat do dvakrat tedensko, tiskali pa so jih na lesenem ročnem predhodniku tiskalnega stroja, na katerem so črke ročno nastavljali, kar je počel tiskar, za katerega je bilo to postransko delo.« (Fox 1993: 4)

Čeprav nekateri časopisni zgodovinarji trdijo, da je koncept »obrnjene piramide« nastal v tem obdobju, se večina ne strinja, saj novinarji v tistem času niso bili obremenjeni s strukturo novinarske zgodbe, kaj šele z ekonomičnostjo izražanja.

Fox (1993) tudi pravi, da poročanje še ni zares obstajalo, prav tako ne novinarji, kakršne poznamo danes. Tiskarji so objavljali novice, ki so jih nekje slišali ali pa so jih prebrali v katerem drugem časopisu. Zaradi tega je bil jezik v novinarskih zgodbah precej neizdelan, neizbrušen in pogovoren, enoten stil pisanja pa ni obstajal.

Po drugi strani so takrat upravičeno predpostavljali, da bodo bralci prebrali celoten časopis, zato ni bilo resnične potrebe, da bi časopisne zgodbe oblikovali tako, da bi privlačile in vzbujale zanimanje pri bralcih.

Anderson in Itule (1988) menita, da je do upoštevanja vrednega napredka v tiskarski tehnologiji prišlo v prvi polovici 19. stoletja. Večina novinarjev oziroma tiskarjev je začela uporabljati železne tiskalne stroje, ki so ustvarjali močnejši in bolj pravilen odtis na večjih površinah tiska. V kombinaciji z novimi, bolj čitljivimi tiskarskimi znaki je to vplivalo, da je časopis – običajno dolg štiri strani, v velikosti tabloida – postal veliko bolj privlačen in berljiv izdelek.

Prvi slovenski časnik so bile Vodnikove Ljubljanske novice (1797-1800). »Vodnikova metoda poročanja, podajanja in novičarskega posredovanja je povsem preprosta. Njegova formulacija je poljudna, tako da je vsakomur razumljiva, dikcija pa topla in jedrnata.« (Vatovec, 1937: 38) »Prevladujoča oblika njegovega časnikarskega dela sta novica ali kratko poročilo. Tudi tej obliki ustreza slog, ki je v tem primeru jedrnat, klen in telegramski.« (Vatovec, 1961: 111-115)

Kljub tehničnemu napredku je bil novinarski prispevek še naprej razvlečen, otopel in prepreden s političnimi protesti in moralnimi predsodki. Vse do sredine 19. stoletja, ko so časopise povezali s telegrafskimi žicami, pa ni

bilo prave potrebe in pritiska, da bi spreminjali način pisanja novinarskih prispevkov.

2.3.2 Srednja doba (obdobje telegrafa)

To obdobje se prične z izumom telegrafa l. 1833 in se nadaljuje vse do zgodnjih 70-ih let 20. stoletja. Večina zgodovinarjev se strinja, da so v tem obdobju – v poznih 40-ih letih 19. stoletja med ameriško civilno vojno – razvili koncept »obrnjene piramide«.

»Iznajdba telegrafa je bistveno vplivala na pretok informacij – novice, ki so prej tedne ali celo mesece potovale z ladjami in poštnimi kočijami, so bile zaradi novega odkritja lahko objavljene še isti dan.« (Kalin-Golob, 2003: 76)

»Novinarski dopisniki na bojišču so svoja poročila pošiljali prek telegrafa. Ker so se bali, da bo sistem zatajil ali da bo sovražnik prerezal žice, so dopisniki že v prvih nekaj povedih zgodbe stisnili vse pomembne informacije.« (Anderson in Itule 1988: 52)

Po koncu vojne je ta način pošiljanja novinarskih zgodb vsilil novinarjem novo disciplino. Cene telegrafskih storitev so bile visoke, zveze so se večkrat prekinjale, med novinarji pa je že v tistih časih vladala velika tekmovalnost.

Telegraf je še dodatno vplival na novinarski stil – skrajšal je povedi, saj so stroški pošiljanja temeljili na številu besed. Zato so novinarji izpuščali vse nepotrebne besede (pridevnike, prislove).

»Telegraf je zaradi visoke cene skrajšal stavke, izpustil vse samoumevne in znane podatke, seveda tudi besede, ki se jih je dalo izpustiti, ne da bi trpela sporočilna vrednost.« (Kalin, 2003: 78)

Tako je nastal koncept »obrnjene piramide«, ki je še danes standard za pisanje časopisnih besedil.

Telegraf je vplival tudi na slovensko novinarstvo. »Po številu telegramov se je kazala imenitnost dnevnika, zato jih je tudi Slovenski narod občasno objavljaj vse od začetka izhajanja, a le ob posebnih priložnostih, pogosteje so se pojavljali po l. 1877, ko je Slovenski narod uvedel rubriko Telegrami slovenskega naroda, ki je postala stalna rubrika . 1882.« (Kalin, 2003: 77)

Kalinova (2003) sicer zanika, da bi telegraf vplival na nastanek obrnjene piramide v slovenskem novinarstvu. Pravi, da so bile »posebne

poročevalske okoliščine tiste, ki so na začetek postavile časovni odsek, ki bi po naravnem zaporedju bil na koncu dogajanja» (Kalin, 2003: 85).

2.3.3 Nova doba (obdobje pisalnega stroja)

Telegraf je bil zelo pomemben za oblikovanje enotnega novinarskega stila. Toda v letih, ki so sledila, je pisalni stroj – še en izum 19. stoletja – postal zelo pomemben za razvoj novinarskega stila.

Prve reakcije na prihod pisalnega stroja niso bile pozitivne. Toda, potem ko so ga telegrafski operaterji začeli uporabljati, da bi bilo besedilo bolj čitljivo, so se tudi časopisni uredniki začeli zanimati zanj. Čitljivost pa je bila samo prva pozitivna posledica.

Fox (1993) trdi, da so se z izumom pisalnega stroja in še kasneje računalnika novinarji začeli zavedati stavčne strukture in ritma besed, fraz. Namenoma so klestili svoj stil. Stavki so postajali krajši, zagovarjali so uporabo aktiva (tvornika) in ne pasiva (trpnika), odvečne pridevnike in prislove pa so nadomeščali z močnimi glagoli.

»Ta svež nov stil je svoj vrhunec dosegel po letu 1913, ko je brzojavno žično povezavo zamenjal telegrafski ključ (Morzejeva abeceda), Morzejevo abecedo pa teleskript (telegrafski aparat, ki neposredno tipka črke, op.p.), ki je združil telegraf in pisalni stroj. Teleskript je časopisom posredoval dokončane natipkane zgodbe, ki jih je samo bilo treba iztrgati strojem, urediti zaradi kapitalizacije (velikih začetnic – teleskript je uporabljal samo velike tiskane črke) ali po potrebi skrajšati. Ker se je število novinarskih zgodb, ki so na tak način prispeli v uredništvo, večalo, je bilo za časopise bolj enostavno svoj stil prilagoditi telegrafom kot pričakovati, da se bo brzojavna služba prilagodila njim.« (Fox 1993: 8)

Telegrafska zgodba je še vedno uporabljala model obrnjene piramide – uvodnemu odstavku (povzetku) so sledili preostali odstavki, v katerih so bila dejstva opisana po pomembnosti, od bolj pomembnega k manj pomembnemu. Zadnji odstavek ali celo več odstavkov so tako lahko izpustili, ne da bi uničili smisel novinarske zgodbe. Prehodi med odstavki so postali veliko bolj tekoči.

2.3.4 Moderna doba (elektronsko obdobje)

Elektronska doba je časopise soočila s povsem novo dilemo. Namreč, elektronski mediji so prevzeli vladavino – dolgo je bil to radio, potem se je pojavila televizija, še kasneje tudi internet. Radio je tako postal množični medij, ki javnosti prvi sporoči novico. Časopisni novinarji pa so se začeli spraševati, kako naj bralcu predstavijo zgodbo, za temo katere je že slišal.

Fox (1993) pravi, da so najprej reagirali tabloidi in magazini, ki so se odločili, da se bodo osredotočili samo na posamezne zgodbe, te pa bodo razčlenili do podrobnosti in vključili fotografije.

To je pripeljalo do razvoja interpretativnih novinarskih žanrov.

Toda dnevni časopisi so še vedno prisiljeni in obvezani, da pišejo o dnevnih vesteh in da, posledično, uporabljajo poročevalne žanre. Zato veliko novinarjev še danes uporablja model obrnjene piramide in druge načine za doseganje ekonomičnosti izražanja.

3. TEORETIČNI DEL II.: EKONOMIČNOST IZRAŽANJA

Ta teoretični del se bo ukvarjal s konkretnimi tehnikami in pravili pisanja, ki lahko pomagajo k doseganju ekonomičnosti izražanja.

Vprašanje ekonomičnosti izražanja je »čisto praktično vprašanje, ki nastopa zaradi ne samo velikega števila informacij, ampak predvsem zaradi predolгих besedil in nezmožnosti, da bi jih tisti, ki so mu informacije namenjene, prebral ter (se) na osnovi njih skladno in pravilno odločil« (Korošec, 1983: 1).

Korošec omenja dve vrsti krajšanja (Korošec, 1983: 3):

- hierarhično krajšanje (krajšanje z ukinitvijo): sloni na spoznanju, da je v določenem besedilu za določenega naslovnika mogoče izločiti manj pomembne dele;
- pretvorbeno krajšanje (strnjevanje): zasnovano je na spoznanju, da je za določeno vsebino uporabljena prevelika količina jezikovnih sredstev.

3.1 NASLOV

»V pisnem poročevalstvu so naslovi najizrazitejša prvina. To izrazitost jim daje ne samo dejstvo, da so v sferi pisnega prenosnika /.../, ampak tudi poseben izbor iz sredstev danega jezika.« (Korošec, 1998: 43)

Naslov je tisti del novinarske zgodbe, ki najbolj pritegne bralca. Od njega bo odvisno, ali bo bralec zainteresiran in bo nadaljeval z branjem zgodbe. Zato se tudi njegova zgradba razlikuje od preostanka novinarske zgodbe.

»Časopisni naslov je iz ene ali več besed in znakov tvorjeno stavčno ali nestavčno sporočilo, ki napoveduje in se vsebinsko nanaša na praviloma eno, od drugih besedil grafično ločeno, vsaj iz ene stavčne povedi sestoječe besedilo ali besedilno enoto, tako da je tudi sam grafično ločen od tega besedila, in ima poimenovalno-informativno, ali informativno-stališčno, ali pozitivno-pridobivalno funkcijo.« (Korošec, 1998:46)

Naslov je specifična vrsta besedila. Ima niz funkcij, ki izrecno narekujejo njegovo obliko, vsebino in zgradbo. Hkrati obstaja vrsta omejitev, ki zmanjšujejo novinarjevo svobodo:

- prostor, ki ga naslov zaseda, je skoraj izključno določen z velikostjo in obliko časopisne strani;
- naslov redkokdaj napiše avtor prispevka;
- naslov naj bi vseboval minimalno število besed;
- njegova osnovna naloga naj bi bila pritegniti bralčevo pozornost k branju zgodbe;
- daljše, dolgočasne naslove in fraze bi morali zamenjati s kratkimi in dinamičnimi.

Naslov je jezikovno poseben. Skozi čas je razvil posebno naslovno besedišče, ki se sestoji iz besed, ki so kratke, učinkovite in pritegujejo pozornost.

Značilnost naslovov je tudi ta, da so velikokrat pisani v sedanjiku, čeprav se nanašajo na pretekli ali prihodnji čas. Namen je – ob ekonomičnosti – zgodbo narediti bolj zanimivo in aktualno.

V naslovih je veliko bolj kot uporaba gramatičnih besed, ki imajo zelo malo ali skoraj nobenega pomena, priporočena uporaba leksemov (besed s polnim pomenom), ki nosijo pomen stavka. Zato so samostalniki, pomenski glagoli, pridevniki in prislovi precej bolj uporabni kot zaimki ali pomožni glagoli. Posledično je lahko naslov včasih slovnično nepravilen ali celo dvoumen.

Naslovi so tako lahko nepopolni (manjka ena ali več besed). Takšni naslovi se imenujejo eliptični – izpustni. Običajno je manjkajoči del glagol.

Korošec (1998) izpuste v naslovih deli na:

- izpust glagola BITI v pomenu »nahajati se« - avtomatizacijo tega vzorca je povzročil t.i. objektivni stilo tvorni dejavnik, tj. enaka, podobna ali ponavljajoča se okoliščina;
- izpust vezi - v časopisnih naslovih je izpuščena vez predvsem ob pridevniškem povedkovem določilu;
- izpust pomožnika BITI - izpušča se pomožnik kot morfem za izražanje časovnosti ob opisnih deležnikih na -l, to je v naslovih, kjer se poroča o preteklih dogodkih;
- izpusti naklonskih izrazov - izražajo hotenje ali nujnost tega, kar pomenijo besede v naslovu;
- izpusti povedkov (glagolov premikanja) - podobno kot izpust glagola BITI v pomenu »nahajati se«;
- izpust predmeta - redek v časopisnih naslovih;

→ ločilo kot znak za izpust – pomišljaj, dvopičje, klicaj... .

(Korošec, 1998: 142-148)

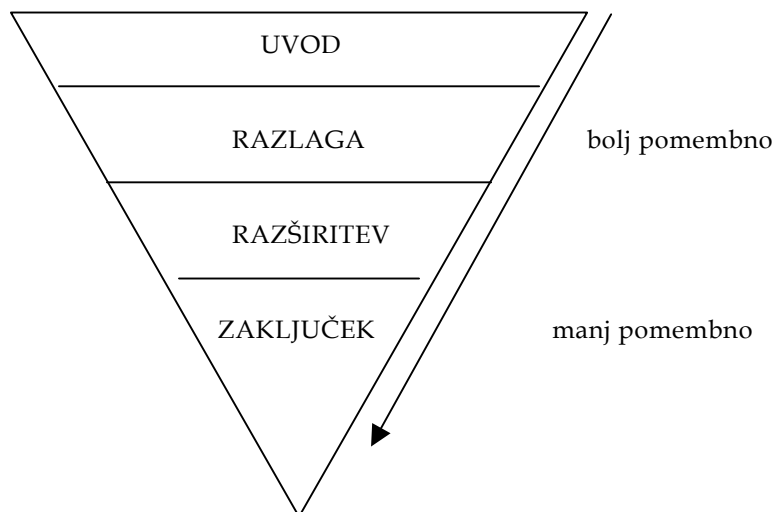
3.2 OBRNJENA PIRAMIDA

»Obrnjena piramida« je tehnika pisanja, ki vpliva tako na zgradbo kot na vsebino novinarske zgodbe. V tem modelu so informacije urejene po padajočem vrstnem redu pomembnosti. To pomeni, da uvodni odstavek – sinopsis, vodilo (glej podpoglavje 2.3.2) vsebuje najbolj pomembno informacijo.

Odstavki, ki sledijo, pojasnjujejo uvodni odstavek ali navajajo dokaze, ki ga potrjujejo. Vsebujejo podrobnosti, ki si sledijo od bolj pomembne k manj pomembni. Običajno vsak odstavek vsebuje eno idejo.

»Predstavljajte si piramido, ki uravnovešeno stoji na svojem vrhu. Največji in najbolj pomembni kamni, ki jo sestavljajo – tisti iz temeljev – so sedaj v zraku in te vaše oči najprej opazijo. Njihov položaj signalizira njihovo pomembnost. Sedaj spustite oči navzdol po stranicah piramide. Kamni postajajo vse manjši in manj pomembni, vse dokler se stranice ne združijo v vrh.« (Fink, 1992: 101)

Slika 3.1: Obrnjena piramida



Osnovna zgradba novinarske zgodbe se sestoji iz:

→ UVOD – povzetek glavnih točk novinarske zgodbe;

- RAZLAGA – nadaljevanje uvoda, kjer so dodane podrobnejše informacije o udeležencih, opis okoliščin zgodbe, itd.;
- RAZŠIRITEV – izpopolnjevanje vsake od točk, ki so omenjene v prvih dveh delih, z informacijami iz ozadja, citati, izjavami prič, itd.;
- ZAKLJUČEK – povzetek vseh dejstev v zgodbi.

O zgodovini obrnjene piramide je veliko povedanega v podpoglavju 2.3.2. Ta struktura pa je priljubljena še danes. Gre sicer za tradicionalen koncept, ki ga nekateri teoretiki podpirajo, drugi pa zavračajo. Ne glede na to, na kateri strani je kdo, pa se vsi strinjajo, da je koncept obrnjene piramide zelo praktična struktura za pisanje zgodbe.

Ameriški dnevnik »USA Today« celo svetuje svojim novinarjem, da naj uporabljajo to zgradbo zgodbe, saj je najbolj ekonomična oblika, kar jih poznamo.

»USA Today /.../se prodaja kot časopis, ki ga lahko hitro prebereš. Novinarska zgodba z nacionalno vsebino (taka, ki zadeva celotno državo, op.p.), ki v lokalnem časopisu obsega kakšnih deset odstavkov, bo v USA Today verjetno štel le pet. Kot kažejo podatki o hitro naraščajoči prodaji, očitno obstaja občinstvo, ki podpira ta pristop k pisanju novic.« (Brooks 1988: 55)

Dodaten argument v dobro obrnjene piramide je tehnični dejavnik. Obrnjena piramida namreč urednikom omogoča, da zgodbe krajšajo od konca proti začetku, ne da bi jih uničili. Novinarske zgodbe namreč velikokrat ne ustrezajo prostoru, ki jim je namenjen, novinarji pa nimajo dovolj časa, da bi jih popravili ali na novo napisali.

Če je novinarska zgodba organizirana po vzoru obrnjene piramide, jo lahko skrajšajo z izpustitvijo odstavkov s konca novinarske zgodbe. Ker najbolj pomembne podatke vsebujejo začetni odstavki, bo bistvo zgodbe ostalo nespremenjeno.

Zadnji, toda ne najmanj pomemben argument, so bralci. Pri konceptu obrnjene piramide lahko bralec kadarkoli preneha z branjem, še vedno pa bo, tudi po samo uvodnih odstavkih, seznanjen z vsemi bistvenimi informacijami. Pri tem je upoštevan življenjski stil bralca, ki morda vedno nima dovolj časa za branje celotne zgodbe.

»Bralcem daje to udobnost, da dnevne novice zgrabijo samo s tem, da preletijo uvodne odstavke.« (Anderson, Itule 1988: 52)

Za konec naj povzamemo najbolj pomembne argumente, ki se zavzemajo za koncept obrnjene piramide:

- Praktična je za novinarje, ki v borbi z novinarskimi roki imajo strukturo, na katero se lahko naslonijo.
- Praktična je s tehničnega stališča, saj urednikom omogoča, da s konca krajšajo novinarsko zgodbo in jo prilagodijo prostoru v časopisu, ki ji je namenjen.
- Praktična je za bralce, saj jim omogoča, da preberejo samo uvodne odstavke in se kljub temu seznani z vsemi pomembnimi dejstvi.

3.3 UVODNI ODSTAVEK (UVOD)

V tem delu sem se naslanjala predvsem na angleške in ameriške teorije ter definicijo uvodnega odstavka. »Lead« ali »intro«, kot ga tudi imenujejo, je uvodni odstavek novinarske zgodbe in najpomembnejši del zgodbe. Vsebuje vse ali večino najpomembnejših informacij.

Korošec (1998) ga imenuje »sinopsis« in uvršča k naslovom, kot njegove značilnosti pa našteva:

- položaj na začetku besedila;
- zgoščenost, strnjenost daljšega besedila;
- grafična (tipografska in prostorska) izrazitost;
- posebna časopisna: začenja se s časo-prostorskim vhomom.

(Korošec, 1998: 103)

Koširjeva (Košir, 1988 v Korošec, 1998: 103) ta uvodni odstavek imenuje »vodilo«, moje mnenje pa je, da je najprimernejši izraz kar »uvod«. Če namreč pogledamo pomen obeh angleških izrazov (lead = voditi, biti prvi; intro – skrajšano od »introduction« = uvod, uvajanje), je mogoče prav uvod še najbolj primerna slovenska beseda. Konec koncev je uvod uveljavljen tudi v literarnem žanru, kjer se nikomur ne zdi sporen.

Uvodni odstavek (uvod) izvira iz telegrafskega stila. Kot je bilo že večkrat omenjeno, je bil uvodni odstavek pomemben predvsem iz tehničnih razlogov. Od uvoda so pričakovali, da bo popolni povzetek zgodbe.

Tudi danes uvod ostaja najbolj pomemben del novinarske zgodbe. Postavlja temelje za nadaljevanje in odreja ton, v kakšnem se bo zgodba nadaljevala. Bralcem daje priložnost, da se odločijo, ali želijo nadaljevati z branjem.

»Slabo napisan uvod lahko zmede, spelje ali preprosto dolgočasi bralca – dobro napisan uvod bo bralca na osnovi moči informacij, s katerimi si začel, opogumil, da ostane s teboj.« (Harcup 2004: 110)

Uvod naj bi odgovoril na šest vprašanj – tako imenovanih 5 W's and H (v angleško govorečih državah) – pri nas bi lahko spremenili v 5 K-jev in Z:

- KDO (WHO)? (kdo je kaj naredil);
- KAJ (WHAT)? (kaj se je ali se bo zgodilo);
- KDAJ (WHEN)? (kdaj se je ali se bo nekaj zgodilo)
- KJE (WHERE)? (kje se dogodek dogaja);
- KAKO (HOW)? (kako se je nekaj zgodilo ali razrešilo);
- ZAKAJ (WHY)? (zakaj je prišlo do dogodka).

Na začetku (v obdobju telegrafa) je bil uvod zamišljen kot odgovor na vseh šest vprašanj. Sčasoma so spoznali, da bi bil takšen odstavek preveč natlačen. Sedaj je v navadi, da uvod poda odgovore na trenutno bolj pomembna med temi vprašanji, v naslednjih odstavkih pa odgovori še na preostala.

»Kaj je dober uvod? Uvodni odstavek bralcem predstavi bistvo zgodbe in jih povabi naprej.« (Anderson, Itule 1988: 51)

»Učinkovit uvod je tak, ki bo iskreno zainteresiral bralca in ga usmeril k temu, kar avtor meni, da je bistvena točka ali vidik zgodbe.« (Fox 1993: 15)

Uvod naj ne bi bil predolg – večina novinarskih teoretikov svetuje maksimalno mejo 35 besed, če se sestoji iz enega samega stavka. Glavni razlog je, da je lahko predolg uvod, ki je velikokrat sestavljen iz enega stavka, nerazumljiv za bralce.

»Takšni uvodi so redko kdaj čudovita, poetična razglabljanja. So le delovni konji v novinarjevem hlevu – močni in zmožni bralca potegniti naravnost v hitro razumevanje.« (Fink 1992: 125)

Eden od strokovnjakov, dr. Rudolph Flesch, je razvil formulo za merjenje berljivosti. Ugotovil je, da je najbolj berljivo besedilo tisti, kjer so besede v povprečju dolge 1.5 zloga, povedi pa ne več kot 19 besed. »Associated Press« je upošteval njegov nasvet – povprečno dolžino povedi so uspeli s 27 besed zmanjšati na 23, dolžino besed pa z 1.74 zloga na 1.55.

Seveda novinarstvo ni matematika in nemogoče ter nerazumno bi bilo pričakovati, da bodo novinarji svoje novinarske zgodbe razčlenjevali v

besede in zloge. Kar bi morali potegniti iz Fleschove formule in si za vedno zapomniti je to, da novinarji pišejo za povprečnega bralca.

Zaradi tega je priročno, da določeni standardi obstajajo – samo kot smernica, ki novinarje opozori, če bi jih kdaj preveč zaneslo.

3.4 PRVINE DOBREGA PISANJA

Množični tisk zajema – ne glede na svojo specializiranost – naslovnike, ki imajo različne demografske in psihografske značilnosti.

Eden od načinov za doseganje raznolikega občinstva v zahodnih medijih je konkretno, jasno in natančno pisanje. Dolge, zapletene povedi, polne vrinjenih in odvisnih stavkov, so lahko ovire na poti do razumevanja, saj to razumevanje pogojujejo s stopnjo izobrazbe in pismenosti. Časopisni jezik mora biti preprost in neposreden.

William Strunk in E.B. White sta podala naslednjo definicijo ekonomičnega novinarskega pisanje:

»Živahno pisanje je jedrnato. Poved ne bi smela vsebovati nobenih nepotrebnih besed, odstavkov nobenih nepotrebnih povedi, iz istega razloga, kot risba ne vsebuje nobenih nepotrebnih črt in stroj nobenih nepotrebnih delov. Takšno pisanje od novinarja zahteva kratke stavke, izogibanje podrobnostim, temo naj obravnava samo kot osnutek, vsaka beseda pa naj govori zase.« (Strunk in White v Cappon, 2003: 8)

V obdobju, ko se je novinarstvo kot poklic šele začelo razvijati v svojem pravem pomenu in ko je bila časopisna tehnologija povsem drugačna, kot je danes, je nekdo že takrat vedel, kaj je bistvo novinarstva. George Orwell poda naslednja klasična navodila za jasno in natančno pisanje:

1. Nikoli ne uporabi metafore ali katerekoli druge govorne figure, ki si je vaje v tisku.
2. Nikoli ne uporabi dolge besede, kadar zadošča kratka.
3. Če je možno izpustiti kakšno besedo, to vedno stori.
4. Nikoli ne uporabi trpnika (pasiva), kadar lahko tvornik (aktiv).
5. Nikoli ne uporabljaj tujih fraz, znanstvenih besed ali žargona, kadar se lahko spomniš ustrezne sopomenke iz vsakdanjega jezika.
6. Raje prekrši katero od teh pravil, kot napiši kaj naravnost neolikanega.

George Orwell (1946b: 156)

V skladu z navedenimi navodili lahko povzamemo, da so prvine dobrega pisanja naslednje:

1. PEKING (Piši Enostavno, Kratko IN Govori).
2. Odstavki naj bodo kratki.
3. Povedi naj bodo kratke.
4. Namesti dolgih in tujih besed uporabi kratke in domače.
5. Uporablaj močne glagole in samostalnike namesto pridevnikov.
6. Uporablaj tvornik namesto trpnika.
7. Izogibaj se klišejev in obrabljenih fraz.

3.4.1 PEKING

Tukaj sem poskušala najti besedno igro, kot obstaja v angleščini. PEKING je namreč moj akronim za tisto, kar je tam »KISS and tell« (v dobesednem prevodu poljubi in povej. PEKING pa pomeni »Piši Enostavno, Kratko IN Govori«.

PEKING pomeni, da naj bo novinarski jezik specifičen in ne splošen, jasen in ne nedoločen, jedrnat in ne razvlečen. Enostavno naj ima vedno prednost pred zapletenim.

Jedrnatost pisanja je norma – novinarji nikoli ne bi smeli govoriti o reformah v edukaciji, če s tem mislijo spremembe v izobraževanju.

3.4.2 Kratki odstavki

Odstavki naj bi bili kratki iz dveh pomembnih razlogov. Prvi je vizualen – odstavki omogočajo premor. Verjetno bi le malokdo zmogel dovolj volje, da nadaljuje z branjem novinarske zgodbe brez odstavkov, saj bi se večina prestrašile nepregledne gmote besedila.

Drugi razlog je razumljivost – odstavki namreč dajejo vtis urejenosti, reda. Prav zato bi moral vsak odstavek vsebovati svojo idejo. Idealna dolžina odstavka naj bi bila okrog 35 besed. Prav tako pa ne bi smel biti daljši od dveh povedi, slednji pa ne bi smeli vsebovati preveč odvisnih stavkov.

Pravila, koliko odvisnih stavkov naj bi bilo v eni povedi, ni. Edini nasvet je, da mora bralec skozi besedilo priti z lahkoto, brez ustavljanja, da bi ugotovil, ali se morda odvisni stavek navezuje na glavni ali drugi odvisni stavek.

→ abnormalen = nenavaden, nepravilen

→ abonent	=	naročnik
→ abortus	=	splav
→ akceleracija	=	pospešitev, pospešenost
→ afirmacija	=	uveljavitev, potrditev
→ asistirati	=	pomagati
→ balans	=	ravnotežje
→ balasten	=	odvečen
→ centralen	=	osrednji
→ ceremonija	=	obred
→ defenziven	=	obramben
→ deficit	=	izguba
→ edukacija	=	vzgoja
→ egoističen	=	sebičen
→ fantastičen	=	čudovit
→ fenomen	=	pojav
→ garancija	=	jamstvo
→ generalizirati	=	posplošiti
→ harmoničen	=	skladen
→ interogativen	=	vprašalen
→ iz tega razloga	=	zato
→ kot posledica	=	ker
→ na tak način	=	tako
→ posledica tega je	=	zato
→ prispevati	=	dati
→ v tem trenutku	=	sedaj, zdaj
→ z namenom da	=	da

Navedenih je nekaj primerov uporabe krajših in domačih besed. V praktičnem delu bodo prikazani takšni primeri iz dnevnih časopisov.

»Izbrati enostavno in jasno velikokrat pomeni izbrati krajšo besedo. Samo štetje zlogov in besed v posamezni povedi ne more ustvariti dobrega novinarja, lahko pa pomaga. Formule in kazalci čitljivosti se ponavadi začnejo s štetjem zlogov. Ko novinarski viri uporabljajo dolge zapletene besede, so novinarji in uredniki dolžni te besede prevesti, tudi če gre za žargonske izraze.« (Boots, 1994: 147)

Novinar se mora izogibati tudi tujim izrazom in žargonu. Težavne ali tehnične izraze mora razložiti, če je možno, pa celo izpustiti.

3.4.6 Močni glagoli/pridevniki in samostalniki

»Edini element, ki živo poved loči od statične skupine besed, je močen glagol. Noben pridevnik, pa če je še tako skrbno izbran, ne more nadomestiti pomanjkanje poudarka, ki ga povzroči šibek ali slabo izbran glagol. Vzrok leži v naravi jezika samega. V vsakem stavku je glagol (povedek) tisti del, ki vse ostale elemente spravi v pogon.« (Fox, 1993: 23)

Z izbiro opisnega glagola novinar poskrbi za maksimalen učinek idej, ki jih izraža. Učinkovito novinarsko pisanje uporablja glagole, ki povedo ne samo, da se je nekaj zgodilo, temveč tudi kako se je zgodilo.

»Dober pisec bi dejal:

- promet je ZAMAŠIL, ne napolnil ulice;
- nevihte so OPUSTOŠILE, ne uničile pridelek;« (Bagnall, 1993: 72)

Če novinar uporablja močne glagole, potem so pridevniki redkokdaj potrebni. Pridevniki so besede, ki po eni strani zelo malo dodajo k pomenu, po drugi strani pa zavzamejo veliko prostora. Skoraj vsak pridevnik se lahko nadomesti z ustreznim glagolom. Pridevnik bi morali uporabljati samo takrat, kadar ne obstaja nobena druga možnost.

Prav tako velja, da samostalnik zamenjamo z glagolom, kadarkoli to lahko storimo.

3.4.7 Tvornik/trpnik

Ne samo da tvornik (aktiv) ponavadi sestavlja manj besed, je tudi bolj izrazit kot trpnik (pasiv). Hkrati pa je še bolj naraven. Trpnik je ponavadi bolj neposreden in prodoren. Zato je uporaba trpnika bolj priporočljiva.

To pravilo seveda ne pomeni, da bi morali povsem zavreči trpnik. Občasno je namreč ustrezen, včasih pa celo potreben.

»To splošno pravilo moramo takoj ublažiti in poudariti, da je v številnih primerih trpnik bolj naravna in značilna oblika. Ko je prejemnik dogajanja bolj pomemben kot storilec, uporaba trpnika piscu dovoljuje, da te stavčne dele postavi na začetek stavka, ki je najbolj izrazit položaj.« (Fox, 1993: 22)

Trpnik se uporablja: (Blaganje in Konte, 1995: 302-303):

- če je osebek aktiva neznan ali ga ne moremo ugotoviti;
- če je osebek aktiva nepomemben ali če ga lahko razumemo iz sobesedila in ga tako ni treba omeniti;

- če ne želimo omeniti osebkov aktiv;
- če želimo, da poved zveni neosebno.

3.4.8 Klišei

Klišei so besede ali stalne besedne zveze, ki se začnejo uporabljati kot slikovita prispodoba nečesa ali zanimiv način, kako nekaj izraziti. S časom pa postaja njihova uporaba vse bolj pogosta, osnovna ideja se na nek način izgubi in tako postane le eno od novinarskih orodij, s katerimi se zapolnjuje prostor v časopisu.

Ko novinar piše vsak dan in pokriva večinoma podobne teme, začne pisati tako, da je ena novinarska zgodba zelo podobna drugi. Uporabljati začne določeno besedišče, nekatere fraze pa se začnejo ponavljati.

»Fraze ti padejo na pamet, a to je le približek pomena, ki ga želiš izraziti; in medtem ko je umetnost novinarstva v tem, da pokažeš, kako se ena stvar razlikuje od druge, se na koncu vse stvari zdijo enake.« (Harris in Spark, 1993: 85)

Klišejem se je težko popolnoma izogniti. Skozi čas se spreminjajo. Občasno je njihova raba mišljena ironično. Ko novinarja zamika, da bi v svoji novinarski zgodbi uporabil kliše, se naj zaustavi in premisli o boljšem načinu, da napiše, kar je želel povedati.

3.5 ŠPORTNO PISANJE

Na prvi pogled se morda pisanje novinarskih zgodb s športno vsebino zdi najlažje. Urniki tekmovanj so namreč precej predvidljivi. Vsak šport ima svoj koledar in tega se drži. Favoriti so znani vnaprej, presenečenj pa ni veliko. Terminologija je uveljavljena in se ne spreminja pogosto. Rezultati in zmagovalci se večinoma ponavljajo. Zato se dogaja, da športno pisanje sčasoma postane pusto in dolgočasno.

V tem novinarskem žanru, bolj kot v kateremkoli drugem, klišeji prevzemajo kontrolo. In prav zato naj bi se športni novinarji trudili, da se jim izognejo in da bo njihovo pisanje bolj privlačno za bralce.

»Dobra športna poročila upoštevajo ista pravila kot ostala dobra novinarska poročila, edina razlika je ta, da športna poročila vključujejo novinarjeve komentarje. Odgovoriti pa morajo na očitna vprašanja.« (Harris in Spark, 1993: 167)

Dogajanju ni treba slediti časovno, temveč po načelu pomembnosti, tako kot to svetuje načelo obrnjene piramide.

Športni novinarji večkrat eno stvar napišejo na dva različna načina, ker verjamejo, da bodo s tem prispevali k slikovitosti jezika. Toda takšno pisanje je nekoristno, saj gre samo za porabo prostora, bralec pa ne izve nobene dodatne informacije, ki bi bila zanj pomembna.

Športni novinar bi moral slediti dvema ciljema:

- »da ujame živahne in omembe vredne trenutke na tekmi;
- da ustvari mešanico komentarja in dejstev, ki bo ugotovila, ali je in zakaj je bilo srečanje vredno ogleda in zakaj so zmagovalci zmagali«.

(Harris in Spark, 1993: 164)

Tako kot v ostalih novinarskih zgodbah naj bi novinar odgovoril na 5 K-jev in Z (kdo, kaj, kdaj, kje, kako, zakaj) (glej podpoglavje 3.3). Če manjka kateri od teh odgovorov, se lahko zgodi, da bralec ne bo dobil popolne slike o dogodku.

4. PRAKTIČNI DEL: EKONOMIČNOST IZRAŽANJA V ŠPORTNIH BESEDILIH

Praktični del diplomske naloge naj bi dokazal teorijo s primeri, ki potrjujejo pravila oziroma naj bi izpostavil tiste primere, ki pravila kršijo. Analizirala sem športna besedila iz dnevnih časopisov Delo in Večer od 1. do 30.11.2002. Pri nekaterih podpoglavjih, kjer so primeri krajši (naslovi, klišeji), sem poskušala najti po 20 primerov. Pri nekaterih točkah, kjer je uporaba manj pogosta, je primerov manj oziroma toliko, kolikor sem jih uspela najti v omenjenih številkah časopisov. Pri podpoglavjih, kjer so primeri daljši oziroma kjer so v analizo vključene celotne novinarske zgodbe, je primerov manj.

4.1 RAZISKOVALNA METODA

V diplomskem delu sem uporabila analizo poročevalskega stila, ki po Korošcu (Korošec, 1998: 12) »zajema vse, kar teorija teorija novinarskega sporočanja zajema s stalnimi oblikami novinarskega sporočanja«.

4.2 NASLOV

Naslovi bi morali privlačiti bralce. Morajo biti kratki, jasni in zanimivi. V teoretičnem delu so omenjeni izpustni (eliptični) naslovi. Slednji so eden od načinov doseganja ekonomičnosti izražanja v naslovih:

→ izpust glagola BITI v pomenu »nahajati se«:

- »Ramsau prvi cilj v srednji Evropi« (Delo, 16.02.2002)
- »Iljumžinov in Kutin še naprej predsednika« (Večer, 09.11.2002)
- »Conner spet za krmilom« (Delo, 02.11.2002)
- »Najstnica na stopničkah« (Delo, 18.11.2002)
- »Gorenje v ruskem peklu« (Delo, 18.11.2002)
- »Stephan na krmilu Senegala« (Večer, 22.11.2002)
- »Plezalci na stopničkah« (Delo, 26.11.2002)
- »Kosteličeva pred Ertlovo« (Večer, 19.11.2002)
- »Svetovna elita v Slivnici« (Večer, 15.11.2002)
- »Katanec po desetih letih v LP« (Delo, 13.11.2002)
- »Prulčani v ledenem brlogu« (Delo, 30.11.2002)
- »Aljaž in Mitja v svetovnem vrhu« (Delo, 25.11.2002)
- »Pošast spet v Hollywoodu« (Delo, 25.11.2002)
- »Koler na čelu Šiškarjev« (Večer, 28.11.2002)

»Madžari na slovenskem ledu« (Večer, 16.11.2002)

→ izpust vezi:

»Dogovorjeni remiji na prvih dveh deskah« (Večer, 09.11.2002)

»Derbi brez zmagovalca« (Delo, 20.11.2002)

»Vikingi hladni ob razneženi Susi« (Delo, 20.11.2002)

»Čehovski medvede prekrotki za Prule« (Delo, 18.11.2002)

»Zadnja četrtina usodna za Laščane« (Večer, 18.11.2002)

»Tina Maze je lažje poškodovana« (Večer, 18.11.2002)

»Sam sebi največji tekmeč« (Delo, 11.11.2002)

»Elektra boljša z igralcem manj« (Delo, 11.11.2002)

»Primož Peterka prvi v Kuusamu« (Delo, 30.11.2002)

»Olimpija še brez centra« (Delo, 27.11.2002)

»Favoriti brez težav v DP« (Delo, 27.11.2002)

»Kranjska premiera že drevi« (Delo, 28.11.2002)

»Angležem košarka kot nam kriket« (Delo, 25.11.2002)

»Alinghi in Oracle na polovici poti« (Delo, 15.11.2002)

»Najboljši Žolnirjeva in Boukalova« (Večer, 04.11.2002)

»Najuspešnejši judoisti Impola« (Večer, 04.11.2002)

»Prule na poti v četrtfinale« (Večer, 16.11.2002)

»Liverpool na veliki preizkušnji« (Večer, 12.11.2002)

»Plavalka Klinarjeva že v dobri formi« (Večer, 12.11.2002)

»Pele odslej kot poštar« (Večer, 12.11.2002)

→ izpust pomožnika BITI:

»Zapravili še zadnjo priložnost« (Večer, 09.11.2002)

»Rusi obdržali prednost« (Večer, 09.11.2002)

»Švicarji izbrali Prado« (Delo, 07.11.2002)

»Zbornaja komanda razbila Nemce« (Delo, 07.11.2002)

»Madžarom odščipnili le pol točke« (Večer, 02.11.2002)

»Dejan Košir obtičal pred četrtfinalom« (Delo, 02.11.2002)

»Horvata odpustili, Dragšič ostaja« (Delo, 02.11.2002)

»Porazov bilo že preveč« (Delo, 20.11.2002)

»Trikolorji rešili čast« (Delo, 18.11.2002)

»Ribničani »ježkom« odstrigli bodice« (Delo, 18.11.2002)

»Solberg našel živce« (Delo, 18.11.2002)

»Ljubica vrnila udarec« (Delo, 22.11.2002)

»Trener pobegnil pred jeznimi gledalci« (Večer, 22.11.2002)

»Izenačil podvig izbranke« (Večer, 18.11.2002)

- »Beckham igral z zlomljenim rebrom« (Večer, 18.11.2002)
- »Slovenci v Koloradu našli pravo zimo« (Delo, 11.11.2002)
- »Evrogol Argentinca odločil derbi« (Delo, 11.11.2002)
- »Pivovarje pokopal Ljudski vrt« (Večer, 19.11.2002)
- »Od 0:3 prišli do 3:3« (Delo, 13.11.2002)
- »Forgetov joker odrekel« (Delo, 30.11.2002)

→ izpusti naklonskih izrazov:

- »Nadaljevati zmagovalni niz« (Večer, 09.11.2002)
- »Nad kraljevski klub v ritmu sambe« (Delo, 26.11.2002)
- »Z boljšim skokom do zmage« (Delo, 11.11.2002)
- »Od dejanj k besedam...« (Delo, 25.11.2002)
- »V lov za varnimi avtomobili« (Delo, 25.11.2002)
- »Katanec: Spremeniti grške navade« (Delo, 15.11.2002)
- »Spočiti roke in glavo« (Delo, 15.11.2002)

→ izpusti povedkov (glagolov premikanja):

- »Mariborčanke zlahka do točk« (Večer, 09.11.2002)
- »Prosinečki prvič pred Goričani« (Delo, 16.11.2002)
- »Zajc trikrat v polno« (Delo, 02.11.2002)
- »Bielsa le z legionarji« (Delo, 20.11.2002)
- »Weiss najboljše, ko ni trenerja« (Delo, 18.11.2002)
- »V polfinale pokala še Koper in Kokra« (Delo, 18.11.2002)
- »Test Primožu Peterki« (Delo, 18.11.2002)
- »Ciprčani po prve točke« (Večer, 20.11.2002)
- »Petkovšek z najvišjo oceno v polfinale« (Delo, 22.11.2002)
- »Številna odprava v St.Moritz« (Večer, 22.11.2002)
- »Gorenje s +3 na vroč ruski parket« (Delo, 11.11.2002)
- »V Evroligo Madžari in Nemci« (Delo, 11.11.2002)
- »Bečirovič na nabor NBA prek Rogle?« (Delo, 11.11.2002)
- »Po Olimpiji v Zagreb še Slovanovci« (Delo, 12.11.2002)
- »Četverica karateistov na SP v Madridu« (Večer, 19.11.2002)
- »Tudi brez McDonalda neustrašno na pot« (Delo, 19.11.2002)
- »Po prvo finalno zmago« (Delo, 30.11.2002)
- »Dva dni ogrevanja, nato v boj« (Delo, 27.11.2002)
- »Z dvojno krono v Evropo« (Večer, 28.11.2002)
- »Naša do četrtfinala« (Večer, 04.11.2002)

→ izpust predmeta – redek v časopisnih naslovih;

→ ločilo kot znak za izpust:

- »Rudar nova žrtev Celjanov?« (Večer, 09.11.2002)
- »Ob spektaklu tudi nov podvig?« (Delo, 07.11.2002)
- »Ne denar, za točke gre« (Delo, 07.11.2002)
- »LP – Rivaldo:Ronaldo« (Delo, 16.11.2002)
- »Georg Mohr: Prava tragedija« (Delo, 02.11.2002)
- »Oblak – Prosinečki: generalka za Celje« (Delo, 22.11.2002)
- »Schumi & žogobrci v Gorici?« (Delo, 26.11.2002)
- »Denar za rally – mačji kašelj« (Delo, 12.11.2002)
- »Novo Elanovo orožje – Fusion« (Delo, 19.11.2002)
- »Le še: Olimpija ali Publikum?« (Delo, 19.11.2002)
- »Uvodna španska bilanca – 1:2« (Delo, 13.11.2002)
- »Kulturni šok: Škot v Parizu!« (Delo, 25.11.2002)
- »Po Malysz – Widhölzl?« (Delo, 25.11.2002)

Pri nekaterih vrstah izpustnih naslovov (izpust vezi, izpust pomožnika BITI in izpust glagolov premikanja) ni bilo težko najti zastavljenih 20 primerov, pri nekaterih (ločilo kot znak za izpust, izpust glagola BITI v pomenu »nahajati se«) je bilo primerov dovolj, da lahko govorimo o praktični rabi. Takšnih primerov, kjer je izpuščen naklonski izraz, sem našla samo sedem, medtem ko izpusta predmeta nisem našla nikjer.

Pogost način doseganja ekonomičnosti izražanja v naslovih je uporaba sedanjika, kjer se naslov nanaša na preteklost oziroma prihodnost – kjer se je dejanje že zgodilo ali pa se šele bo. Z uporabo sedanjika postane naslov tudi veliko bolj aktualen in s tem privlačnejši za bralca:

- »Dryden se poslavlja v četrtek« (Delo, 06.11.2002)
- »Beckenbauer brani Hitzfelda« (Večer, 02.11.2002)
- »Subotiću ne gre« (Delo, 02.11.2002)
- »Rusinje na naše prežijo v sanjski zasedbi« (Delo, 20.11.2002)
- »Blejci končno dobivajo led« (Večer, 19.11.2002)
- »Jože Brodnik se vrača« (Delo, 12.11.2002)
- »Vodilna ne popuščata« (Večer, 18.11.2002)
- »Sodniki nočejo sončnih očal« (Delo, 22.11.2002)
- »Slovenci lovijo zadnji vlak« (Večer, 20.11.2002)
- »Spahija ostaja pri Krki« (Delo, 15.11.2002)
- »Natalie vnovič blesti« (Delo, 25.11.2002)
- »Slavija grozi ekipi iz Tivolija« (Delo, 28.11.2002)
- »Čop se seli v Španijo« (Delo, 30.11.2002)

- »*Veter spet kroji spored*« (Delo, 13.11.2002)
- »*Zavrli zapušča NZS in odhaja v Grčijo*« (Večer, 15.11.2002)
- »*Zvezdnikom NHL doma močno drsi*« (Delo, 08.11.2002)
- »*Za Drydnom odhaja še Daniels*« (Delo, 09.11.2002)
- »*Latinski falot gre domov*« (Delo, 04.11.2002)
- »*Sladki greh širi krila*« (Delo, 04.11.2002)
- »*Vodice zmanjšujejo prednost*« (Večer, 12.11.2002)

V dnevnih časopisih se kot sredstvo za doseganje ekonomičnosti pojavljajo tudi citati oziroma premi govor v obliki »govorec : izjava« brez povedka v spremnem stavku (je rekel, je dejal, ...). Takšna oblika citatnih naslovov je značilna predvsem za angleško govoreče države.

- »*Oblak: jesen je (ne)pomembna*« (Delo, 30.11.2002)
- »*R. Ažnoh: Obeti vendarle dobri*« (Delo, 25.11.2002)
- »*Marko Dolenc: Podpišem zmago*« (Delo, 25.11.2002)
- »*Katanec: Spremeniti grške navade*« (Delo, 15.11.2002)
- »*Oblak – Prosinečki: generalka za Celje*« (Delo, 22.11.2002)
- »*Požun: Za žreb nimam želja*« (Delo, 18.11.2002)
- »*Kamenica: plače igralcem ali odstop*« (Delo, 20.11.2002)
- »*Georg Mohr: Prava tragedija*« (Delo, 02.11.2002)

Pri zgornjih primerih je opazna nedoslednost avtorjev pri uporabi velike začetnice pri poročanem govoru – nekateri nadaljujejo z malo, drugi z veliko začetnico. Zanimivo je, da so vsi naštet primeri iz dnevnika Delo, medtem ko se v Večeru pojavlja zgolj klasična oblika citatov, kjer je spremni stavek v nadnaslovu, dobesedni navedek pa v naslovu:

- *Krištof Štromajer, kapetan AVK Triglav Živila, pred predkrogom evropske lige prvakov: »Vse bomo morali dati od sebe«* (Večer, 07.11.2004)
- *Leon Gostiša, selektor slovenske moške A-reprezentance: »Kar zgradimo, sproti podremo«* (Večer, 02.11.2002)

Časopisni naslovi so velikokrat povzetek celotne novinarske zgodbe oziroma sporočajo bistvo zgodbe. Pravzaprav je večina časopisnih naslovov v slovenskih dnevniških časopisih takšna. Ker tukaj ne moremo govoriti o ekonomičnosti izražanja na splošno, saj se lahko takšni naslovi – povzetki zelo razlikujejo med sabo, sledi samo nekaj primerov za ponazoritev:

- »*Zbornaja komanda razbila Nemce*« (Delo, 07.11.2002)
- »*Rudar nova žrtev Celjanov?*« (Večer, 09.11.2002)
- »*Prosinečki prvič pred Goričani*« (Delo, 16.11.2002)

»Brez O'Neala le senca prvakov« (Delo, 02.11.2002)

»Pivovarje pokopal Ljudski vrt« (Večer, 19.11.2002)

4.3 UVODNI Odstavek (UVOD)

V tem podpoglavju sem analizirala 20 naključno izbranih uvodnih odstavkov iz osrednjih zgodb (najmanj dvostolpičnih besedil) iz naključno izbranih številčk dnevnih časopisov Delo in Večer. Upoštevala sem dolžino odstavka in ali odgovarjajo na osnovnih 6 vprašanj (5 K-jev in 1 Z).

→ *»Košarkarji Pivovarne Laško so v Beogradu visoko izgubili in se tako s četrtnim letošnjim porazom v ligi Goodyear zasidrali v spodnjem delu lestvice. Varovanci trenerja Predraga Kruščiča si pred dvobojem s Crveno zvezdo niso delali prevelikih utvar, kljub temu pa nihče ni pričakoval takšne katastrofe. S 37-odstotnim metom (0:11 za tri točke) bi težko premagali tudi slabše moštvo, kot so Beograjčani.«* (Večer, 04.11.2002)

Ta odstavek ima 62 besed (v dveh povedih), kar je veliko za en sam odstavek. Smiselno bi ga bilo razdeliti na dva dela. Odstavek odgovarja na vprašanja »kdo« (košarkarji Pivovarne Laško), »kaj« (so visoko izgubili), »kje« (v Beogradu), »zakaj« (predvidevamo, da zaradi slabega meta). Ne izvemo »kdaj« in »kako«, kar ni nič hudega, saj lahko avtor ti informaciji omeni tudi v naslednjem odstavku. Toda uvodni odstavek vsebuje še množico nekoristnih informacij in avtorjevih komentarjev, ki vsekakor ne sodijo v uvod.

→ *»Drevišnje zadnje dejanje prvega kola nogometne lige prvakov v skupinah od A do D v ospredje postavlja tekme, ki neposredno odločajo o uvrstitvi v drugi krog. V skupini B se bosta za napredovanje potegovala Basel in Liverpool, v skupini C Roma in AEK, v skupini D pa se za dve mesti potegujejo Inter, Ajax in Lyon.«* (Delo, 12.11.2002)

Zgornji odstavek šteje 57 besed (v dveh povedih), kar bi bilo načeloma predolgo, vendar se kot olajševalna okoliščina šteje, da je naštetih veliko imen klubov. Gre za napoved dogodka, tako da je na nekatera osnovna vprašanja težko odgovoriti – denimo »kako« in »zakaj«. Odgovarja pa na vprašanja »kdo« (zadnje dejanje prvega kola...), »kaj« (tekme, ki neposredno odločajo...), »kdaj« (drevišnje) in »kje« (v skupinah od A do D).

→ *»Slovenski specialisti za tehnične discipline so končali ameriško turnejo s še enim uspešnim nastopom. Mitja Dragšič je na olimpijski progi v Park Cityju osvojil še eno drugo mesto v veleslalomu za kontinentalni pokal NorAm. Domači tekmovalec iz Park Cityja Erik Schlopy si je zmago zagotovil na prvi progi, potem ko je bil hitrejši od Dragšiča in Hrvata Ivice Kostelića.«* (Delo, 28.11.2002)

Ponovno je uvodni odstavek predolg, tokrat 60 besed (v treh povedih). Avtor sicer odgovarja na vprašanja »kdo« (slovenski specialisti...), »kaj« (so končali ameriško turnejo), »kako« (s še enim uspešnim nastopom) in »kje« (na olimpijski progi v Park Cityju). S temi podatki bi lahko avtor zaključil uvodni odstavek in tretja poved bi bila lahko že začetek naslednjega odstavka ali pa celo samostojna enota. Tako bi dobili uvodni odstavek idealne dolžine 35 besed.

→ *»Evropske košarkarske reprezentance so predsinoči pričele tretji del kvalifikacij za nastop na evropskem prvenstvu leta 2003 na Švedskem. V šestem krogu ni bilo večjih presenečenj, saj je večina favoriziranih reprezentanc po pričakovanju zmagala. Razočarali so edino Francozi, ki so z 80:94 izgubili na gostovanju na Madžarskem. S presenetljivo zmago Madžarov je naša reprezentanca še vedno najslabša tretjeuvrščena ekipa. Na evropsko prvenstvo se bodo uvrstile po dve prvouvrščeni ekipi in štiri najboljše tretjeuvrščene ekipe iz petih skupin. Slovenija je trenutno peta.«* (Večer, 22.11.2002)

Ta odstavek je sestavljen iz 80-ih besed, kar je načeloma lahko že samostojna novinarska zgodba z več odstavki. Že sama dolžina odstavka lahko namreč zmoti bralca. V tem primeru se mora avtor odločiti, kaj je zanj bolj pomembno – komentar kvalifikacijskih tekem ali položaj Slovenije v kvalifikacijah. Če se je odločil za prvo – omenja »kdo« (evropske košarkarske reprezentance), »kdaj« (predsinoči), »kaj« (pričele tretji del kvalifikacij...) – bi lahko v isto poved vključil informacijo iz druge povedi (večjih presenečenj ni bilo), v naslednjem pa bi razpletel zgodbo o položaju slovenske reprezentance.

→ *»Švicarski Alinghi in ameriški Oracle sta po drugi zmagi v četrtfinalu jadralskega Pokala Amerike na pol poti proti polfinalu, švedski Victory pa na najboljši poti, da se uvrsti v repešaž. V kakovostnejši skupini so o zmagovalcu sicer odločale sekunde, vendar pa sta obe zmagoviti posadki vodili od štarta do cilja.«* (Delo, 15.11.2002)

Zgornji odstavek ima 50 besed (v 2 povedih). Medtem ko je uvodna poved zelo dobra, saj pove »kdo« (švicarski Alinghi in ameriški Oracle), »kdaj« (po drugi zmagi...), »kaj« (sta na pol poti proti polfinalu), pa zadnja poved ponovno dodaja neke podrobnosti, ki morda ne sodijo v uvod.

→ *»Srednji krilec slovenske članske nogometne reprezentance Fabijan Cipot, ki je januarja leta 2000 od Mure prestopil k Mariboru Pivovarni Laško in je zadnjo prvenstveno tekmo v majici mariborskega prvoligaša odigral 26. oktobra na gostovanju na Kopru, je končno postal član katarskega prvoligaša Al Sadd iz Dohe. Cipot je minuli petek prvič nastopil za novi klub (ta je zmagal v mestnem derbiju z 2:1), saj Nogometna zveza Slovenije prej*

ni poslala certifikata za igranje v Katarju, ker Al Saad ni izpolnil dogovorjenih pogodbenih obveznosti glede odškodnine do Maribora PL.» (Večer, 27.11.2002)

Dolžina tega uvodnega odstavka je kar 88 besed (v samo dveh povedih), kar presega vsa merila ekonomičnega pisanja. Hkrati je odvisni stavek v prvi povedi tako dolg, da bralec le težko sledi avtorju. Kaj je novica? Očitno to, da je igralec lahko zaigral za klub, ki je končno poravnal vse obveznosti do matične zveze. V tem primeru pa v uvodni povedi, ki naj bi vključeval samo bistvene informacije, zvemo celotno igralčevo zgodovino, tudi takšno podrobnost kot datum zadnje tekme za prejšnji klub.

→ *»Potem ko so na pleča položili Banik Karvino in Čehovske medvede, se je zmagoviti niz rokometašev Mobitela Prul 67 v 3. kolu vendarle končal. Za varovance Kasima Kamenice je bila prevelik zalogaj železna obramba, ki so jo v svojem brlogu pripravile »modre lisice« iz Montpellierja.» (Delo, 25.11.2002)*

Vsaj kar se tiče dolžine je zgornji odstavek z zgolj 44 besedami (v 2 povedih) še najbolj primerne dolžine v primerjavi s prejšnjimi primeri. Kljub temu da avtor uporablja metaforičen jezik, omeni tako »kdo« (rokometaši Mobitela Prul 67), »kdaj« (v 3. kolu), »kaj« (zmagoviti niz), »kje« (v svojem brlogu – v Montpellierju), »kako« (prevelik zalogaj železna obramba).

→ *»Po razburljivem razpletu zadnjih dvobojev prvega dela tekmovanja po skupinah se liga evropskih nogometnih prvakov nadaljuje brez slovenskih predstavnikov. V predsinočnjem zadnjem dejanju sta sodelovala Srečko Katanec in Nastja Čeh, oba s slabšim rezultatom, kot sta pričakovala.» (Večer, 15.11.2002)*

Ta uvodni odstavek po dolžini skorajda natančno ustreza tistemu idealnemu merilu 35-ih besed, ima jih namreč 37 (v dveh povedih). Toda ta odstavek je kljub temu precej razvlečen, saj ne izvemo prav veliko – tekmovanje se je končalo, Slovenci so nastopili slabo. Žal je avtor uporabil precej besed, s katerimi je malo povedal.

→ *»Slovenski smučarski skakalci so sinoči že dopotovali v finsko mesto tik pod polarnim krogom, kjer se bo v petek, 29.t.m., ob 17.30 na veliki skakalnici Ruka (K-120) začel svetovni pokal 2002/03. Zima se je letos tod začela zelo zgodaj, tako da so se poleg Fincev na tej napravi pripravljale tudi druge reprezentance, naši najboljši pa jo bodo skušali kar najbolje spoznati med dvodnevni treningom.» (Delo, 27.11.2002)*

Odstavek ima 64 besed (v dveh povedih), če pa bi vključeval samo prvo poved, bi jih imel idealnih 32 in bi bralcu podal vse pomembne informacije. »Kdo« (slovenski smučarski skakalci), »kdaj« (sinoči), »kje« (v finsko

mestece...), »kaj« (začel se bo svetovni pokal). Ti štirje odgovori bi bili povsem dovolj za prvi odstavek, naslednji odstavek pa bi vključeval dodatne informacije.

→ »Vodilno moštvo jugoslovanskega prvenstva v košarki, Železnik, bo drevi ob 18.30 zadnji gost dvorane Tri lilije v Laškem pred dvotedensko prekinitvijo klubske sezone. Klub iz predmestja Beograda je v Ulebovem pokalu prvič izgubil šele minuli teden v Valencii in se je navkljub odličnim rezultatom že odločil za spremembo v ekipi.« (Večer, 12.11.2002)

Dolžina tega odstavka je 50 besed (v 2 povedih), omeni pa »kdo« (vodilno moštvo...), »kaj« (zadnji gost), »kdaj« (drevi ob 18.30), »kje« (dvorana Tri lilije v Laškem). Spet pa izvemo tudi nekatere podatke, ki morda za uvod niso tako bistveni in bi jih zlahka uvrstili v naslednji odstavek.

Zgornji primeri seveda niso dovolj, da bi na osnovi tega lahko posploševala celotno slovensko novinarstvo, vendar pa kaže, da se v dnevnih časopisih Delo in Večer morda celo bojijo ekonomičnosti v svojem izražanju. V vsakem od zgornjih primerov bi prva poved uvodnega odstavka lahko tvorila samostojni odstavek, s čimer bi ga primerno skrajšali, pridobili pa bi tudi na razumljivosti. V povprečju imajo namreč vsi ti odstavki dve povedi, druga pa je običajno nepotrebna.

Povprečna dolžina obravnavanih desetih primerov je kar 60 besed, kar je skoraj dvakrat več od priporočene dolžine, ki se je v angleških in ameriških časnikih precej dosledno držijo.

4.4 KRATKI ODSTAVKI

Da bi dobili pravo predstavo o dolžini odstavkov, sem se odločila za analizo samo dveh številko časopisov (eno številko Dela in eno številko Večera). Razčlenila bom vse pomembnejša športna besedila iz teh številko, saj bodo, po mojem mnenju, rezultati bolj verodostojni kot bi bili, če bi navajala primere iz različnih številko dnevnih časopisov, saj bi tako lahko s svojim izborom vplivala in morda izbrala ravno novinarske zgodbe s podobno dolžino odstavkov.

Priloga: FORGETOV JOKER ODREKEL (Delo, 30.11.2002)

Besedilo je sestavljeno iz štirih odstavkov. Najkrajši vsebuje 2 povedi, najdaljši pa 6 povedi. Celotna dolžina je 397 besed. Najkrajši odstavek ima 40 besed, najdaljši pa kar 162, to je štirikrat več. V povprečju to pomeni kar 99 besed in 3,75 povedi na en odstavek, kar krepko presega priporočila.

Vsak citat naj bi sestavljal samostojen odstavek, v tej novinarski zgodbi pa so celo daljši citati del že tako dolgega odstavka.

Priloga: *STOP ZA ZADRSKE TROJKE* (Delo, 30.11.2002)

Besedilo ima 373 besed in je sestavljeno iz štirih odstavkov. Najkrajši vsebuje 3 povedi, najdaljši pa 9 povedi. Najkrajši odstavek ima 70 besed, najdaljši pa 110, torej so precej enakovredni. V povprečju to znaša 92.75 besede in 5 povedi na en odstavek, kar je ponovno zelo veliko. V tem besedilu je pohvalno, da citat tvori samostojen odstavek.

Priloga: *M.SUHADOLC DOBRO, JANICA STOPA NAPREJ* (Delo, 30.11.2002)

Besedilo je sestavljeno iz štirih odstavkov in 373 besed. Najkrajši odstavek vsebuje 2 povedi, najdaljši pa 7. Najkrajši odstavek ima 50 besed, najdaljši pa 113. V povprečju to znaša 93.25 besede in 4.75 povedi na en odstavek, kar vsekakor ni ekonomično. Ponovno so citati del daljših odstavkov in ne samostojne enote.

Priloga: *VSE JAPONKE PRED SLUCKO* (Delo, 30.11.2002)

Ta novinarska zgodba je sestavljena iz samo treh odstavkov in skupno 333 besed. Najkrajši ima 3, oba daljša pa po 6 povedi. Najkrajši vsebuje kar 86 besed, najdaljši pa celo 135. V povprečju to pomeni 112 besed in 5 povedi na en odstavek, kar za več kot trikrat presega priporočeno dolžino. Posebej slabo se mi zdi, da je že v uvodnem odstavku uporabljen poročani govor.

Priloga: *V GOSTE PRIHAJA ZVOLEN* (Delo, 30.11.2002)

To besedilo je sestavljeno iz petih odstavkov, kar je največ med vsemi obravnavanimi, kljub temu da po skupnem številu besed (284) ni daljši. Najkrajši odstavek ima samo 2 povedi, najdaljši pa 5. V povprečju odstavek vsebuje 58.8 besede in 3.4 povedi, kar je precej manj kot ostali in najbližje priporočilom.

Priloga: »*PIVOVARJE*« *POKOPAL LJUDSKI VRT* (Večer, 19.11.2002)

Novinarska zgodba vsebuje 7 odstavkov, skupaj pa ima 640 besed. Najkrajši odstavek ima 3 povedi, najdaljši pa 5, torej so precej enakovredno porazdeljeni. Odstavek povprečno vsebuje 91.4 besede, vendar je uvodni odstavek s 150 besedami izjemno dolg, in 3.9 povedi.

Priloga: *NAŠI KOŠARKARJI NIMAJO IZBIRE* (Večer, 19.11.2002)

Besedilo ima skupaj 416 besed in 6 odstavkov. Najkrajši odstavek ima 2 povedi, najdaljša dva pa celo 7, kar je velika razlika. Odstavek povprečno vsebuje 69.3 besede in 4.7 povedi. V primerjavi z zgornjimi primeri so odstavki v tej novinarski zgodbi med krajšimi, vendar še vedno dvakrat daljši od idealnih. Tudi tukaj citati ne tvorijo samostojne enote.

Priloga: *V TIVOLIJU HUJE KOT V GOLOVCU* (Večer, 19.11.2002)

Besedilo ima 341 besed in 4 odstavke. Najkrajši odstavek ima 3 povedi, vsi ostali pa po pet. Povprečen odstavek vsebuje 85.3 besede in 4.5 povedi. Nenavadno je, da se novinarska zgodba začne z izjavo, te pa ponovno niso del samostojnega odstavka.

Priloga: *BLEJCI KONČNO DOBIVAJO LED* (Večer, 19.11.2002)

Novinarska zgodba je sestavljena iz 359 besed in 4 odstavkov. Najkrajši odstavek ima 2 povedi, najdaljši pa kar 8, s tem da se v dolžini le za malenkost razlikuje od tretjega, ki je sestavljen iz 5 povedi. Odstavek povprečno vsebuje 90 besed (velika razlika med prvima in drugima dvema odstavkoma) in 4.7 povedi.

Na koncu tega podpoglavja lahko sklenemo, da se v ekonomičnosti (dolžini) odstavkov slovenska dnevna časopisa Večer in Delo skorajda ne razlikujeta, zato lahko statistiko obeh časopisov združimo. Značilnost obeh je, da ima besedilo zelo malo odstavkov – v povprečju 4.6. To pomeni, da besedilo z vizualnega vidika ne more biti pregledno in tudi ne privlačno za bralca. Povprečen odstavek vsebuje 88 besed, razdeljenih v 4.4 povedi.

4.5 KRATKE POVEDI

Moj namen je ugotoviti, ali so povedi v slovenskih dnevnikih časopisih dejansko kratke – enostavne (brez odvisnih stavkov) oziroma če gre za zložene povedi, ali jih tvori majhno število odvisnih stavkov. Analizirala bom deset naključno izbranih novinarskih zgodb iz različnih števil in različne dolžine.

Priloga: *POGROM GOSTITELJEV* (Večer, 28.11.2002)

Povprečna dolžina povedi je 15.6 besede, kar idealno ustreza priporočeni meji 16 besed. Povedi so večinoma enostavne, zložene pa so največkrat sestavljene iz samo dveh stavkov in služijo za ustvarjanje ritma v

novinarski zgodbi. Samo ena poved je sestavljena iz štirih stavkov in je nekoliko manj razumljiva.

Priloga: *LE SLOVAN JE BIL USPEŠEN* (Večer, 14.11.2002)

Povprečna dolžina povedi je natančno 16 besed. Povedi so večinoma enostavčne, samo dvakrat sta uporabljeni povedi, sestavljeni iz treh stavkov, toda tudi tukaj je najdaljša poved dolga samo 25 besed.

Priloga: »PIVOVARJI« *DRUGIČ V MAKEDONIJO* (Večer, 20.11.2002)

Povprečna dolžina povedi je 15.8 besede. To pomeni idealno dolžino, vendar je razlika med najkrajšo (5 besed) in najdaljšo povedjo (41 besed) zelo velika. Najdaljša poved s svojimi vrinjenimi in odvisnimi stavki pa celo zmoti ritem branja.

Priloga: *DANES VEČNI DERBI V KANALU* (Večer, 16.11.2002)

Povprečna dolžina povedi je 22.7 besede, kar presega idealno povprečje, vendar najbolj zaradi drugega odstavka, ki je v bistvu ves citat, vendar je avtor združil dve izjavi v eno poved in s tem ustvaril poved, dolgo 48 besed. Prevladujejo zložene povedi, pravzaprav je samo ena enostavčna.

Priloga: *ZADNJA ČETRRTINA USODNA ZA LAŠČANE* (Večer, 18.11.2002)

Povprečna dolžina povedi je 17.6 besede – to je zelo blizu priporočeni dolžini. Prevladujejo sicer zložene povedi, vendar so to večinoma krajše dvostavčne povedi, ki jih občasno prekinjajo enostavčne povedi. Morda bi bilo boljše, če bi zložene povedi prekinjale enostavčne.

Priloga: *MILWAUKEE METAL V OCEAN* (Delo, 08.11.2002)

Povprečna dolžina povedi je 21.7 besede, kar je več od idealne dolžine, vendar še v okviru sprejemljivega. Ritem besedila je dober – enostavčne povedi se enakomerno mešajo z zloženimi. Določene povedi so morda predolge – dve sta namreč daljši od 30 besed.

Priloga: *HRVATI RABIJO POLJAKA?* (Delo, 12.11.2002)

Povprečna dolžina povedi je 18.8 besede. Morda samo povprečje še ne presega tako zelo standarda, vendar pa je preveč zloženih povedi. Od 23 povedi v tej novinarski zgodbi jih je samo 6 enostavčnih. Pravilo je, da naj bi prevladovale enostavčne povedi, zložene, ki naj bi imele čim manj odvisnih stavkov, pa naj bi služile samo razbijanju enoličnosti.

Priloga: *IGRA MAČKE Z MIŠJO* (Delo, 25.11.2002)

Povprečna dolžina povedi je kar 30.5 besede, kar je dvakrat več od priporočenega povprečja. Številka je velika, vendar ne preseneča, saj v besedilu ni niti ene enostavčne povedi, zložena pa imajo večinoma po 5

stavkov. Uvodni odstavek je sestavljen iz ene same povedi in ima kar 61 besed. Večina teh zloženih povedi bi zvenela lepše, če bi jih razbili na več enostavnih.

Priloga: BISER Z DRAVSKEGA POLJA (Delo, 26.11.2002)

Tako kot v prejšnjem, tudi v tem besedilu prevladujejo zložene povedi. Povprečje besed je sicer večje od priporočil – 19.1 besede, kar pa je zelo malo v primerjavi s prejšnjim primerom. Razlika je v tem, da so tukaj zložene povedi večinoma kratke dvostavčne povedi, najkrajša ima samo 7 besed. Kljub temu pogrešamo več enostavnih povedi.

Priloga: ZLAHKA ČEZ PRVO OVIRO (Delo, 09.11.2002)

Tudi v zgornjem primeru povprečje besed presega idealno mejo – tokrat je v eni povedi povprečno 23 besed. Ponovno prevladujejo zložene povedi, nekaj med njimi jih je zelo dolgih (s štirimi in več stavki). Vsekakor ne moremo govoriti o kratkih stavkih.

Na podlagi teh 10 novinarskih zgodb sicer ne moremo govoriti o splošnem povprečju slovenskih dnevnikov Dela in Večera, vendar pa vsekakor gre za neke pokazatelje. V Večeru so povedi krajša – v povprečju 17.5 besede na poved – in so zelo blizu priporočeni dolžini. Povprečje dolžine povedi v zgornjih besedilih iz Dela je 22.6 besede, kar pomeni, da je razlika med obema dnevnikoma precej velika. Za merodajno primerjavo bi morali analizirati vsaj desetkrat več novinarskih zgodb. V Večeru je več enostavnih povedi, medtem ko v Delu niso nikakršna izjema povedi s tremi in več stavki. Iz tega sledi, da so v Večeru bolj ekonomični pri tvorjenju povedi.

4.6 ENOSTAVNE BESEDE

V tem podpoglavju bom naštela 20 primerov iz časopisov, kjer lahko besedo ali besedno zvezo zamenjamo z enostavnejšo besedo oziroma skrajšamo število besed v besedni zvezi.

→ *Še bolj bi bili zadovoljni s kombinacijo organizatorja in strelca, vendar je ponudba na tržišču sila pičla, poleg tega pa ima klubska uprava tudi stroškovne limite.* (Delo, 30.11.2002) → Uporabljena je tujka, domača beseda pa je vedno boljša in bolj primerna – »limit« je v tem primeru »omejitev«, sicer pa »določena, predpisana najvišja ali najnižja meja česa«.

- Predstava Irine Slucke je bilo največje negativno presenečenje dneva. (Delo, 30.11.2002) → V tem primeru »največje negativno presenečenje« pravzaprav pomeni »največje razočaranje«. S tem pridobimo tako na ekonomičnosti kot na stilu.
- Pravo nasprotje Koprčanov so Mariborčani. »Pivovarji« so si v Ljudskem vrtu priigrali le sedem točk in so najbolj neuspešni kot gostitelji... (Večer, 19.11.2002) → Namesto zanikanega pridevnika (neuspešni) obstaja enako primerna rešitev = »najmanj uspešni gostitelji«. Vznik »kot« se lahko izpusti, saj je velikokrat uporabljen samo kot mašilo.
- »Pred veliko večjim številom gledalcev, kot pa jih je bilo na prvem srečanju...« (Delo, 09.11.2002) → »Število« je beseda, ki se v novinarskem jeziku velikokrat uporablja brez pravega pomena, v tem primeru bi enako pomenilo »pred veliko več gledalci«.
- »...vsaka pa si je priigrala po eno zmago.« (Večer, 16.11.2002) → Namesto tega lahko krajše napišemo »vsaka je po enkrat zmagala«.
- »Ekipa Uniona Olimpija bo gostovala v Sarajevu...« (Večer, 18.11.2002) »Ekipa« je tukaj prazna beseda, saj nič ne doda k pomeni, torej je boljše reči samo »Union Olimpija«.
- »Moštvo Maribora Pivovarne Laško namreč na dosedanjih sedmih tekmah v gosteh ni izgubilo...« (Večer, 09.11.2002) → Podobno kot v zgornjem primeru, je »moštvo« prazna beseda.
- »In ta prvina /.../ je bila za njih vnovič odločilnega pomena.« (Delo, 20.11.2002) → »Pomen« je še na izmed besed, ki nima pravega namena, ampak se jo dostikrat uporablja, da bi stavek zvenel bolj pomembno – »je bila za njih vnovič odločilna«.
- »Hewitt je večji del leta vladal tudi na letošnji ATP Champions Race...« (Delo, 18.11.2002) → Če lahko namesto dveh besed uporabimo eno samo, potem to vedno storimo – »večino leta«.
- »...da so lahko optimistično razpoloženi.« (Večer, 09.11.2002)
 »Naši fantje polni optimizma pričakujejo zaključna tri kola, ...« → (Delo, 07.11.2002)
 V obeh zgornjih primerih lahko namesto dveh besed uporabimo samo eno – »da so lahko optimistični« oziroma »optimistično pričakujejo«.

- »Jani Zavrl je privlačno ponudbo, /.../, sprejel z velikim navdušenjem.« (Delo, 06.11.2002) → Namesto samostalnika, ki je razširjen s pridevnikom, lahko uporabimo samo ustrezni pridevnik → »navdušeno sprejel«.
- »Grška javnost je Katančev predstavitveni program - /.../ - sprejela z veliko naklonjenostjo...« (Delo, 06.11.2002) → V istem besedilu se še enkrat pojavi podobna napaka (neekonomičnost) → »naklonjeno sprejela«.
- »V moštvu je precej težav zaradi problemov na položaju levega zunanjega igralca ...« (Večer, 08.11.2002) → »Problem« v SSKJ (2. razlaga) pomeni enako kot »težava« (kar je nezaželeno, težko rešljivo in je potrebno odpraviti, rešiti, težava), torej moramo eno od teh besed izpustiti (domače imajo vedno prednost) - »v moštvu je precej težav na položaju...«.
- »Trener Kasim Kamenica je skrbno selekcional zasedbo državnega prvaka...« (Večer, 07.11.2002) → »Selekcionaliti« je tujka, ki ima v slovenščini sopomenko »izbirati« (SSKJ), domače besede pa imajo vedno prednost pred tujkami.
- »Čeprav sta Mitja Petkovšek in Aljaž Pegan že dolgo časa del gimnastične elite...« (Delo, 14.11.2002)
 »Prvi niz je bil dolgo časa izenačen...« (Večer, 04.11.2002) →
 V obeh primerih je samostalni »čas« prazna beseda, saj pomen ostane enak, tudi če jo izpustimo.
- »Košarkarji v majicah s slovenskim grbom so vsaj deloma našli pot k svoji prepoznavni igri.« (Večer, 28.11.2002) → To je morda celo najlepši primer neekonomičnega izražanja - uporabljenih je šest besed, čeprav bi lahko isto stvar izrazili na različne krajše načine (slovenski košarkarji, slovenska reprezentanca, ...).
- »Gostitelji so z delnim rezultatom 18:5 in consko postavitvijo v obrambi prešli v vodstvo s 63:53...« (Delo, 13.11.2002) → V tem stavku sta celo dva primera, kjer bi lahko uporabili enostavnejše besede - »...in consko obrambo povedli s 63:53«.
- »Podobna slika je bila v tretjem nizu...« (Večer, 04.11.2002) → Tudi tukaj je uporabljena prazna beseda (»slika«), ki v ničemer ne prispeva k razumevanju - »podobno je bilo...«.
- »Gostje so prikazali preveč slabosti, da bi lahko dosegli še osmo zaporedno zmago...« (Delo, 15.11.2002) → V tem primeru lahko s samostalniško

besedno zvezo nadomestimo cel stavek – »...preveč slabosti za osmo zaporedno zmago«.

- »Individualna kakovost posameznikov je bila kajpada na strani domačih...« (Delo, 15.11.2002) → »Individualen« pomeni »nanašajoč se na posameznika« (SSKJ), to pomeni ponavljanje (»posamezna kakovost posameznikov«). Uporabiti moramo samo en izraz – »kakovost posameznikov«.
- »...svoje minute pa so pozneje pravočasno dočakali tudi Ford, Vukčević in predvsem belopolti center Bowdler...« (Delo, 15.11.2002) → Glede na to da je Ford temnopol, Vukčević pa belopol igralec, je nerazumljivo, da je poudarjena barva kože tretjega igralca.

4.7 MOČNI GLAGOLI/ PRIDEVNIKI IN SAMOSTALNIKI

V tem podpoglavju so izpostavljeni 20 takšnih primerov, kjer pridevnik ali samostalnik lahko nadomesti ustrezen močni glagol.

- »...ter si priborila vodstvo pred presenetljivo dobro rojakinjo, 20-letno Šizuko Arakava. (Delo, 30.11.2002) → »Priboriti si vodstvo« zamenjamo z glagolom »povesti«, saj povemo enako in upoštevamo, da je glagol vedno boljši od pridevnika oz. v tem primeru samostalnika.
- »Po Slavijinem zapravljenem kazenskem strelu so si »železarji« priigrali prvo vodstvo na tekmi...« (Delo, 30.11.2002) → Podobno kot v zgornjem primeru – »so železarji prvič na tekmo povedli«.
- »Z mislijo pa so bili prav gotovo že pri drevišnjem srečanju...« (Delo, 09.11.2002) → Predložno samostalniško zvezo lahko nadomestimo z glagolom – »mislili so prav gotovo...«.
- »Edini pravi slovenski odbojcarski derbi bo še posebej zanimiv, saj so Kanalci še edino neporaženo moštvo letošnjega prvenstva...« (Večer, 16.11.2002) → Daljšo samostalniško zvezo zamenjamo z glagolom in časovnim prislovom – »...saj Kanalci letos še niso izgubili«.
- »V Argentini sicer ni pretiranega zanimanja za tekmo.« (Delo, 20.11.2002) → Samostalnik zamenjamo z glagolom – »se ne zanimajo pretirano za tekmo«.

- »V veliko pomoč pa mu je bil pri tem Sergej Sokolov...« (Delo, 18.11.2002) → Samostalni^k zamenjamo z glagolom, pridevnik ostane – »veliko mu je pri tem pomagal«.
- »Lapajne je imel tudi izdatno pomoč soigralcev.« (Delo, 18.11.2002) → Samostalni^k zamenja glagol, hkrati pridobimo na aktualnosti – »Lapajnetu so izdatno pomagali tudi soigralci«.
- »Po seštevku dveh najboljših rezultatov sta pričakovana zmagovalca med posamezniki Mankoč in Čarmanova, ...« (Delo, 18.11.2002) → Samostalni^k zamenjamo z glagolom – »sta pričakovano zmagala«.
- »Najboljša slovenska dekleta so doživela poraz proti nekdanjim evropskim prvakinjam Slovačinjam.« (Delo, 02.11.2002) → Vedno težimo k uporabi glagola – »najboljša slovenska dekleta so porazile nekdanje...«.
- »Ne glede na vse težave so Novomeščani tekmo začeli z agresivno obrambo in v 6.minuti prešli v vodstvo.« (Delo, 06.11.2002) → »Preiti v vodstvo« pomeni enako kot »povesti«, kar je boljša rešitev, saj je uporabljen glagol in je zmanjšalo število besed.
- »Spomini z minulega svetovnega prvenstva bodo za zmeraj ostali v spominu Micka McCarthyja.« (Večer, 07.11.2002) → »Mick McCarthy se bo zmeraj spominjal minulega svetovnega prvenstva.«
- »Odbor za deskanje na snegu pri Smučarski zvezi Slovenije je ob začetku zimske smučarske sezone včeraj pripravil predstavitev slovenske reprezentance...« (Večer, 28.11.2002) → Močan glagol je vedno boljši od šibkega glagola in samostalnika, zato – »je včeraj predstavil slovensko reprezentanco«.
- »Šiškarji so dotlej osvojili vsega točko, potem pa se je vendarle začelo zbiranje točk.« (Delo, 13.11.2002) → V prvem stavku je uporabljen tvornik, v drugem pa nerazumljivo, kljub temu da gre za isti osebek, trpnik – »potem pa vendarle začeli zbirati točke«.
- »Poraz Ajaxa v Amsterdam Areni z milanskim Interjem se je izšel s srečnim koncem.« (Delo, 13.11.2002) → Ponovno predlog+samostalni^k zamenjamo z glagolom – »se je srečno končalo«.
- »Med športnimi pari sta zmago požela Rusa Tatjana Totmjanina in Maksim Marinin...« (Delo, 04.11.2002) → Glagol in samostalni^k lahko

zamenjamo z ustreznim glagolom, ki izraža isti pomen – »sta zmagala«.

- »Te so najboljšo igro prikazale v drugem nizu...« (Večer, 04.11.2002) → Glagol in samostalnik lahko zamenjamo z ustreznim glagolom, ki izraža isti pomen – »so najbolje igrale«
- »Ob slabem metu z razdalje so v silno živčni končnici /.../ doživeli svoj prvi poraz v pokalu Uleb.« (Delo, 13.11.2002) → Glagol in samostalnik lahko zamenjamo z ustreznim glagolom, ki izraža isti pomen – »so prvič izgubili«
- »Na NZS pa so mnenja, da ravnajo po zakonu.« (Večer, 22.11.2002) → Namesto samostalnika uporabimo ustrezen glagol – »menijo«.
- »Zadnja četrtna gostovanja v Beogradu je bila za Pivovarna Laško vsekakor streznitev in vrnitev na realna tla nekaterih košarkarjev...« (Delo, 05.11.2002) → Glagolnika takšnemu stavku dajeta občutek vzvišenosti, ista ideja pa se lahko izrazi tudi na bolj enostaven način, z uporabo glagolov – »...je streznila in postavila na realna tla nekatere košarkarje P. Laško«.
- »...še zlasti potem ko je njihova največja šampionka vseh časov Steffi Graf dala slovo tekmovalnemu tenisu...« (Delo, 05.11.2002) → Ponovno obstaja ustrezen močan glagol – »se je poslovila od...«.
- »Težko je reči, kolikšen je bil prispevek mož v oranžnem k drugem porazu Ljubljancem...« (Delo, 15.11.2002) → Samostalnik zamenjamo z glagolom – »...koliko so možje v oranžnem prispevali«.

4.8 TVORNIK/ TRPNIK

V športnem novinarstvu je običajna raba tvornika. Včasih je odločitev za trpnik upravičena, velikokrat pa bi bil tvornik ustrežnejši. Našteti so 15 primerov uporabe trpnika, v večini primerov bi ga lahko nadomestili s tvornikom.

- »...je bilo jasno, da je srečanje odločeno v njihovo korist.« (Delo, 09.11.2002) → Verjetno so igralci sami odločili srečanje, tako da bi bila uporaba tvornika, ki izraža osebek, priporočljiva in naravna.
- »...točke so trajale in trajale, kršeni so bili gravitacijski zakoni.« (Delo, 18.11.2002) → V tem primeru sta primerni obe rabi – aktiv (»igralci

so kršili gravitacijske zakone») bi še bolj poudaril akterja, pasiv pa predpostavlja, da je akter očiten iz sobesedila.

- »...saj so bili naši reprezentanti visoko poraženi v dvoboju, ki ga sploh ne bi smeli izgubiti.« (Delo, 02.11.2002) → V tem primeru uporaba trpnika ni upravičena, saj je osebek tvornega (aktivnega) stavka pomemben, ni namreč vseeno, kdo jih je porazil – »saj so Madžari naše reprezentante visoko porazili«.
- »Tokrat se mu je sicer ponudila priložnost...« (Delo, 16.11.2002) → Boljša bi bila uporaba tvornika, saj je povsem jasno, kdo je akter – »tokrat mu je trener Mahorič ponudil priložnost«.
- »Hitro se je pokazalo, da je pot do uveljavitve pri športnih velikanih veliko težja kot v manjših...« (Delo, 14.11.2002) → Ponavadi novinarji uporabijo trpnik, kadar gre za njihovo osebno mnenje, ki ga želijo posplošiti in prikazati kot dejstvo. Tudi v tem primeru se je novinar tako izognil.
- »Letos je bilo iz njegovih izjav moč sklepati, da je precej bolj motiviran.« (Delo, 14.11.2002) → Kdo sklepa? Verjetno novinar ali javnost. Trpnik deluje zelo splošno.
- »Ob enakovredni igri v tretjem nizu je bilo in ostalo do konca več pobude vendarle na strani gostiteljev.« (Delo, 04.11.2002) → Glede na to da je osebek tvornega stavka izražen, bi bila raba tvornika veliko bolj naravna – »gostitelji so imeli več pobude«.
- »Plačali pa bodo vse, kar so dolžni igralcem, ko jim je bila zaradi dolga zagrožena kazen odvzema štirih točk.« (Večer, 22.11.2002) → Osebek tvornega stavka je znan in bralce verjetno tudi zanima, zato je raba trpnika tukaj neprimerna – »ko jim je NZS zagrozil...«.
- »Šestnajst udeležencev drugega kroga bo že danes razdeljenih v nove štiri skupine.« (Večer, 15.11.2002) → Trpnik deluje zelo prisiljeno, sploh ker je osebek tvornega stavka poznan – »UEFA bo razdelila...«
- »Vloga nosilcev je namenjena madridskemu Realu, Manchester Unitedu, ...« (Večer, 15.11.2002) → Nekdo je moral »nameniti vloge nosilcev«, zato bi bila bolj uporabiti tvornik.
- »Ko bo 15.februarja unovčljivo zadnji obrok, bo »kolač« končno razdeljen.« (Večer, 27.11.2002) → Uporaba trpnika je še toliko bolj nesmiselna,

saj osebek tvornika ni ne samoumeven, ne neznan in avtor ga ne želi prikriti, saj ga izrazi v dodatnem stavku.

- »Ni moč trditi, da so Ljubljancani igrali neprizadeto.« (Delo, 19.11.2002)
→ To je še en primer, kjer avtor besedila s trpnikom prikriva svoje stališče in ga označuje kot splošno mnenje.
- »Pri igri »zmajev« je pogrešati predvsem preprostejšo, bolj povezano, hitrejšo in prodornejšo igro.« (Delo, 19.11.2002) → Tudi v tem primeru gre za novinarjevo mnenje, ki se ne želi izpostavljati. Vendar pa je uporaba množine (»pogrešamo«) v tvorniku boljša rešitev.
- »Postopek proti NK Maribor Pivovarna Laško je bil ustavljen.« (Večer, 12.11.2002) → Takšna raba trpnika se sliši zelo nerodno in nenaravno. Tudi če ne želimo razkriti osebk tvornega stavka, ga lahko izrazimo z osebnim zaimkom v tretji osebi množine (»Postopek proti NK Maribor P. L. so (oni) ustavili.«)
- »Britanka Paula Radcliffe in Maročan Hicham El Guerrouj sta bila na gala prireditvi Mednarodne atletske zveze v Monte Carlu /.../ izbrana za atleta leta 2002.« (Večer, 18.11.2002) → V tem primeru bi ponovno bila ustreznejša raba tvornika – »mednarodna atletska zveza je ...izbrala« – edini argument v prid trpnika je, da je pomembnejši in zato izpostavljen osebek trpnika.

4.9 KLIŠEJI

V tem podpoglavju sem bolj kot izpisati vse klišeje iz obravnavanih izvidov časopisov želela pokazati, kako pogosto se določeni klišeji pojavljajo. Zato je pri vsakem klišeju naštetih več primerov.

- »»Storili pa bomo vse, da ostane zmaga doma,« pravi strateg Laščanov Predrag Kruščić.« (Delo, 30.11.2002)
»Ob prulskem šovu je ruski strateg Vladimir Maksimov le nemočno širil roke...« (Večer, 19.11.2002)
»Sicer pa strateg Novomeščanov pravi, da se ne bodo pustili zapeljati...« (Večer, 12.11.2002)

»Strateg« ima samo dva pomena – 1. vojaški strokovnjak, 2. (pri Grkih) vojskovodja, poveljnik. Vendar pa športni publicistični jezik postaja vse

bolj podoben vojaškemu izrazoslovju in »strateg« je samo ena od takih besed.

- »..o dvoboju z ekipo Čehovski Medvedi so izbranci trenerja Kasima Kamenice vnovič dokazali, kaj pomeni širok izbor kakovostnih igralcev.« (Večer, 19.11.2002)
- »Polne optimizma v Kamnik potujejo izbranke Radovana Gačiča, trenerja Formisa Bella Miklavža...« (Večer, 16.11.2002)
- »Izbranci trenerja Branka Goloba so tudi včeraj po prvi tekmi četrtfinala...« (Večer, 07.11.2002)

»Izbranci« je v SSKJ opisan kot »nav. ekspr. kdor je izbran, določen za kaj: izbranci za kongres / romunska reprezentanca je premagala naše izbrance«.

- »Na drugi strani so imeli varovanci Vladimirja Maksimova precej tršo pot...« (Delo, 18.11.2002)
- »Varovanci trenerja Predraga Kruščića si pred dvobojem s Crveno zvezdo niso delali prevelikih utvar.« (Večer, 04.11.2002)
- »Njegov varovanec je temu razmišljanju prikimal...« (Delo, 14.11.2002)
- »Tudi v 4. nizu so imeli vse niti v rokah varovanci Branka Goloba...« (Delo, 04.11.2002)

»Varovanec« je povsem klišejska beseda, saj v svojem izvirnem pomenu izraža nekoga, ki je deležen varstva. V športnem jeziku seveda ne pomeni tega, po drugi strani pa je ta izraz uporabljen preveč pogosto, da ga ne bi opazili.

- »Le ljubljanski Geoplin Slovan je v sedmem krogu tekmovanja za pokal Fiba v Zagrebu s 77:68 ugnal domačo ekipo.« (Večer, 14.11.2002)
- »...ki je tokrat z odličnim Dirkom Nowitzkim ugnal Toronto.« (Delo, 08.11.2002)
- »...ko je Maccabi doma ugnal prenovljeno ljubljansko vrsto kar z 19 točkami razlike.« (Delo, 07.11.2002)
- »...doma je ugnala Žalgiris in Panathinaikos, v gosteh pa klonila proti Maccabiju, Tau Vitoriji in Unicaji Malagi.« (Delo, 14.11.2002)
- »Že v 40. sekundi je vratarja Bartheza ugnal Gimenez.« (Večer, 28.11.2002)

»Ugnati« pomeni povsem enako kot »premagati«, vendar pa se slednji glagol športnim novinarjem očitno ne zdi nič posebnega. Tudi SSKJ »ugnati« označuje kot ekspresivno rabo.

- »Srečne roke pri žrebu je bil športni direktor »pivovarjev« Slavko Ivezič.« (Večer, 20.11.2002)
- »...pravi trener »pivovarjev« Miro Požun.« (Večer, 19.11.2002)
- »»Pivovarji« so si v Ljudskem vrtu priigrali le sedem točk...« (Večer, 19.11.2002)
- »...kjer bodo domači pivovarji gostili četrtouvrščeni Zadar.« (Delo, 30.11.2002)

»Pivovarji« je vzdevek za igralce kluba, ki se imenuje po sponzorju (bodisi Pivovarna Laško ali Pivovarna Union). Vendar pa so v zadnjem času vsi postali pivovarji, medtem ko bi še vedno lahko bili Laščani, Mariborčani,

- »...in da bo povratni obračun v Makedoniji le še formalnost.« (Večer, 20.11.2002)
- »Za Union Olimpijo bi morala biti jutrišnja preizkušnja s Širokim Brijegom le formalnost...« (Delo, 02.11.2002)

»Formalnost« v teh primerih pomeni »kar je komu nepomembno, nebitveno« (SSKJ) in takšna raba besede je ekspresivna.

- »Pomembno je, da bomo napadli že z začetnimi udarci in s tem nagnili tehtnico v našo korist.« (Večer, 16.11.2002)
- »...pravi Ivica Jurković, ki je v Kranju prevesil tehtnico in z 20 točkami...« (Delo, 20.11.2002)
- »...sta prikazali zanimivo predstavo, tehtnica pa se je na koncu /.../ prevesila na gorenjsko stran.« (Delo, 20.11.2002)
- »In ko je odlično obrambo Novomeščanov /.../ kronal še Slavko Duščak, se je tehtnica začela nagibati na stran gostiteljev, ...« (Delo, 06.11.2002)
- »Ko so se mu z natančnimi meti za tri točke pridružili še Duščak, Gorenc in Petrov, se je tehtnica začela nagibati na slovensko stran.« (Večer, 28.11.2002)

»Nagniti/prevesiti tehtnico v korist nekoga« je ekspresivni izraz, ki praviloma ne sodi v novinarski jezik. Ob tako pogosti rabi, na kar kažejo zgornji primeri, pa upravičeno govorimo o klišeju.

- »Toda potem ko se je v prvem ciklusu vrnila praznih rok iz Rusije...« (Delo, 20.11.2002)
- »...saj vodstva ni izpustil iz rok vse od julijske zmage v Wimbledonu.« (Delo, 18.11.2002)
- »Našim tekmovalcem je šlo pred včerajšnjim dvobojem na roko prav vse ...« (Večer, 08.11.2002)
- »Srečne roke pri žrebu je bil športni direktor »pivovarjev« Slavko Ivezič.« (Večer, 20.11.2002)
- »Čeprav sta Mitja Petkovšek in Aljaž Pegan že dolgo časa del gimnastične elite /.../ sta doslej vedno ostala praznih rok. (Delo, 14.11.2002)
- »Tudi v 4. nizu so imeli vse niti v rokah varovanci Branka Goloba...« (Delo, 04.11.2002)

Podobno kot v zgornjem primeru – tako »izpustiti iz rok« kot »vrniti se praznih rok« in podobne različice so vse ekspresivni izrazi, ki načeloma ne sodijo v novinarski jezik, še posebej pa se je treba izogibati ponavljanju.

- »Člani amaterji se bodo poleg točk na lestvici IDSF potegovali še za čim znatnejši delež...« (Delo, 02.11.2002)
- »V skupini B se bosta za napredovanje potegovala Basel in Liverpool...« (Delo, 12.11.2002)
- »...ko se bo s Prulami potegoval za četrtfinale elitnega evropskega pokalnega tekmovanja.« (Večer, 07.11.2002)

Sama raba glagola sicer ni sporna, vendar pa je tako pogosta, da je prerasla v kliše.

- »Hokejski konec tedna bodo kot ponavadi to sezono slovenski hokejisti zaznamovali z nastopi...« (Delo, 02.11.2002)
- »...saj je lansko tekmovalno sezono zaznamoval z odstopi.« (Delo, 26.11.2002)
- »Jugoslovanski strelci z zračno puško so zaznamovali včerajšnje mednarodno tekmovanje...« (Večer, 18.11.2002)

Prva napaka je že povezava glagola s predlogom, saj se v pomenu, ki naj bi ga ta besedna zveza izražala (po SSKJ: »biti značilen, tipičen za kaj«), glagol veže s samostalnikom v imenovalniku. Ob tem je raba glagola v omenjenem pomenu označena kot ekspresivna.

- »Deskari na snegu so na progi Rettenbach opravili z uvodno preizkušnjo sezone...« (Delo, 02.11.2002) →
 »Vaterpolisti kranjskega Triglava Živil so brez kakršnihkoli težav opravili z uvodnim tekmečem...« (Delo, 09.11.2002)

Glagol »opraviti z« je postal zelo pogost kliše. V SSKJ je opisan kot »ekspr., z orodnikom - publ. premagati: boksar je hitro opravil z nasprotnikom; s tako peščico boš že opravil / domača igralka je igraje opravila z gostjo veliko bolje je igrala«.

- »...ker se lahko Ljubljancani in Celjani pomerijo že v polfinalu.« (Večer, 19.11.2002)
 »V glavni tekmi se bodo pomerili igralci vzhoda proti igralcem zahoda.« (Večer, 19.11.2002)
 »...ko se je moskovska ekipa pomerila s Celjani.« (Večer, 19.11.2002)
 »Danes in jutri se bodo slovenski vozniki relija še zadnjič pomerili ...« (Večer, 08.11.2002)
 »...kjer sta se pomerila evropska velika AC Milan in Real iz Madrida.« (Večer, 28.11.2002)

Izraz »pomeriti se« je tudi v SSKJ zapisan kot ekspresivna raba (pomeriti se – ekspr. tekmovati, nastopiti: na turnirju so se pomerili naši najboljši igralci). V slovenskih časopisih se uporablja preveč pogosto.

- »In ko je odlično obrambo Novomeščanov v 3.četrtni z natančnimi meti kronal še Slavko Duščak ...« (Delo, 06.11.2002)
 »... čedalje večje vrzeli v nemški obrambi pa so začeli neusmiljeno kronati še Maravič, Drobniak in Čapin.« (Delo, 06.11.2002)
 »Italijani so kasneje le vzpostavili ravnotežje na igrišču, premoč so kronali z zadetkoma Birindellija in Nedveda.« (Večer, 28.11.2002)

Izraz »kronati nekaj« je kliše, saj se ponavlja v športnem jeziku, kljub temu, da je v tem pomenu (po SSKJ »zelo uspešno končati kaj«) takšna raba označena kot vznesena.

- »Danes bo na sporedu partija dvojic, v kateri bosta francoske barve branila Nicolas Escude in Fabrice Santoro, za Ruse pa bosta moči združila Kafeljnikov in Safin.« (Delo, 30.11.2002)

»...kjer bo svetovna elita merila moči od danes do nedelje.« (Delo, 07.11.2002)

»Meriti moči« je še en v nizu »vojaških« klišejev – takšnih, kjer je športno novinarstvo podobno načrtovanju bitke. Tudi v SSKJ je označen kot ekspresivna raba. »Združiti moči« pa postaja kliše zaradi svoje pogostosti ponavljanja.

→ »Hladen tuš so že v prvi minuti gostovanja v Baslu doživeli igralci Manchesterja.« (Večer, 28.11.2002)

»Kljub temu pa je že na začetku doživel hladen tuš, saj ga je presenetil Jiri Novak,...« (Delo, 14.11.2002)

Izraz »hladen tuš« je iz pogovornega jezika in že zaradi tega ne sodi v novinarski žanr. Ko pa raba postane preveč pogosta, nastane kliše.

Nekatere primere bi lahko zaradi svoje pogoste rabe in stilne nevtralnosti morda že lahko šteli med avtomatizme (*pomeriti se, potegovati se za,...*). Sporni so predvsem izrazi, ki bolj spadajo v vojaški žargon (*strateg, ugnati, boriti se za nekaj,...*). Nekateri pa so zaradi stilne zaznamovanosti še vedno klišeji (*hladen tuš, kronati,...*), saj se še vedno ne čuti njihova popolna pripadnost športnemu žargonu.

5. SKLEP

Namen te diplomske naloge je bil predstaviti ekonomičen stil v novinarskem poročanju. Veliko knjig obravnava novinarski stil, še posebej v ZDA, toda vse večinoma preučujejo novinarski stil na splošno, z nekaterimi poudarki na ekonomičnosti. Jaz pa sem se želela osredotočiti samo na vidik ekonomičnosti.

Ekonomičnost ne vpliva na dolžino novinarskih zgodb, temveč na dolžino odstavkov in povedi ter na enostavnost besedišča. Novinarje mora namreč vedno voditi misel, da pišejo za širše občinstvo. Na eni strani so to visoko izobraženi, razgledani ljudje, toda na drugi strani večino predstavlja srednji razred ljudi, ki imajo srednješolsko ali nižjo izobrazbo. Zato je pomembno, da oboji enako dobro razumejo vsebino novinarske zgodbe in dojemajo, kaj je avtor zgodbe želel sporočiti.

V teoretičnem delu sem poskušala poudariti samo tiste teoretične smernice, ki prispevajo k ekonomičnosti izražanja. Začela sem z zgodovinskim pregledom razvoja novinarskega stila in nadaljevala s konkretnimi pravili pisanja. Toda, kot sem že velikokrat poudarila, ta pravila služijo samo kot nasveti in ne zakoni, kako pisati. Pisanje izključno v skladu s pravili bi uničilo vso novinarjevo ustvarjalnost in izvirnost.

Kljub temu pa mora vsak novinar paziti na svoj stil in besedišče. Nekaterim napakam iz praktičnega dela, posebej ponavljanju klišejev, bi se vsekakor morali izogibati.

Izpostaviti moram tudi to, da so ocene primerov v praktičnem delu moja osebna presoja. Trudila sem se biti objektivna, pri analizi primerov pa sem se naslanjala na tisto, kar je napisano v teoretičnem delu.

Praktični del tudi ne more biti splošna ocena jezika in napak v slovenskih časopisih. Konec koncev je moja analiza temeljila na samo dveh časopisih, Delu in Večeru, znotraj njiju pa sem se opredelila samo na športni jezik. Vsaka medijska hiša ima svojo politiko in tako omenjena časopisa ne moreta predstavljati slovenskega časopisa v celoti.

Ekonomičnost izražanja v poročevalskem stilu je zelo pomembna iz več razlogov. Prvi so vsekakor bralci in njihov življenjski stil. Kot je razvidno iz teoretičnega dela (tabela 5), povprečen bralec porabi samo 34 minut dnevno za množične medije (izključena je televizija). Prav zaradi tega pomanjkanja časa se morajo avtorji novinarskih zgodb truditi, da bi bilo njihovo poročanje čimbolj ekonomično.

Drugi pomemben razlog je pomanjkanje prostora, saj časopisni stolpci niso fleksibilni, natančno je določeno število znakov, ki tvorijo eno vrstico, tako da tudi tukaj avtorji morajo težiti k ekonomičnosti izražanja.

Ekonomičnost bo v prihodnosti še bolj pomembna, saj bo konkurenca ostalih množičnih medijev vedno večja, bralci pa bodo morali svoj čas preudarno izkoristiti in izbirati med različnimi medijskimi vsebinami.

Šport bi, še bolj kot ostala novinarska področja, moral stremeti k večji ekonomičnosti. Sama njegova narava namreč zahteva dinamičnost, hitrost in jedrnatost. Redkokdaj potrebuje dodatno razlago, največkrat zadostujejo osnovna dejstva.

Bolj kot dajanje splošne ocene pa je bil cilj moje diplomske naloge ljudem pomagati, da se začnejo zavedati novinarskega stila in da dojamejo, da je novinarsko poročanje tudi svojevrstna umetnost. Tako kot pri vsaki drugi stvari se je najprej treba naučiti osnov.

6. BIBLIOGRAFIJA

6.1 VIRI

1. Anderson, Douglas A. in Itule, Bruce D. (1988): Writing the news. Random House, New York.
2. Bagnall, Nicholas (1993): Journalism Media Manual: Newspaper language. Focal Press, Oxford.
3. Blaganje, Dana in Konte, Ivan (1995): Modern English Grammar. DZS, Ljubljana.
4. Boots, Jack (1994): The language of news: a journalist's pocket reference. Iowa State University Press, Ames.
5. Brooks, Brian (1988): News reporting and writing. St. Martin's Press, New York.
6. Cappon, Rene J. (2003): The Associated Press guide to news writing. MacMillan, Lawrenceville.
7. Crowther, Jonathan (1995): Oxford Advanced Learner's Dictionary. Oxford University Press, Oxford.
8. Fink, Conrad C. (1992): Introduction to professional newswriting. Longman, New York in London.
9. Fox, Walter (1993): Writing the news: a guide for print journalists. Iowa State University Press, Ames.
10. Harcup, Tony (2004): Journalism: principles and practise. Sage Publications, London, Thousand Oaks, New Delhi.
11. Harris, Geoffrey in Spark, David (1993): Practical newspaper reporting. Focal Press, Oxford.
12. Hicks, Wynford (1998): English for journalists. Routledge, New York in London.
13. Hodgson, F. W. (1987): Subediting: A handbook of modern newspaper editing & production. Focal Press, Oxford.
14. Kalin-Golob, Monika (2003): H koreninam slovenskega poročevalskega stila. Založništvo Jutro, Ljubljana.
15. Keeble, Richard (1998): The newspaper handbook. Routledge, London in New York.
16. Kervin, Alison (1997): Sports writing. A & C Black, London.

17. Korošec, Tomo (1976): Poglavja iz strukturalne analize slovenskega časopisnega stila (disertacija). Ljubljana,
18. Korošec, Tomo (1983): Krajša možnost (Teorija in praksa krajšanja besedila). Družbeno politična gradiva in časopisno besedilo (seminar). CDPI, Škofja Loka.
19. Korošec, Tomo (1998): Stilistika slovenskega poročevalstva, ČZD Kmečki glas, Ljubljana.
20. Košir, Manca (1988): Nastavki za teorijo novinarskih vrst. DZS, Ljubljana.
21. Košir, Manca (2003): Surovi čas medijev. Založba FDV, Ljubljana.
22. McQuail, Denis (2000): McQuail's mass communication theory. Sage, London.
23. Orwell, George: Politics and the English language, v George Orwell (1962) Inside the Whale and other essays. Penguin, Harmondsworth.
24. Poler Kovačič, Melita (2004): Novinarska izvirnost: Novinarji in njihovi viri v sodobni slovenski družbi. Založba FDV, knjižna zbirka Media, Ljubljana.
25. Reah, Danuta (1998): The language of newspapers.: Routledge, London in New York.
26. Rudin, Richard in Ibbotsen, Trevor (2002): An introduction to journalism – Essential techniques and background knowledge. Focal Press, Oxford.
27. Splichal, Slavko in Sparks, Colin (1994): Journalists for the 21st century: tendencies of professionalization among first-year students in 22 countries. Ablex Publishing Corporation, Norwood, New Jersey.
28. Toporišič, Jože (1984): Slovenska slovnica. Obzorja, Maribor.
29. Vatovec, Fran (1937): 140 let slovenske žurnalistike. Samozaložba, Maribor.
30. Vatovec, Fran (1961): Slovenski časnik 1557-1843. Založba obzorja, Maribor.

6.2 GRADIVO, UPORABLJENO V ANALIZI

1. Delo (1.-30.11.2002)
2. Večer (1.-30.11.2002)

7. PRILOGE

Priloga: *FORGETOV JOKER ODREKEL* (Delo, 30.11.2002)

V pariški dvorani Bercy se je včeraj začelo finalno srečanje letošnjega tekmovanja za Davisov pokal, v katerem devetkratni zmagovalci Francozi gostijo Ruse, ki v preteklosti še nikoli niso

osvojili velike solatne partije. Marat Safin je goste z zmago nad Paulom Henrijem Mathieujem popeljal v vodstvo, Sebastien Grosjean pa je Francozom s zmago nad Jevgenijem Kafeljnikovom poskrbel, da je stanje pred današnjo tekmo dvojic izenačeno na 1:1.

Francoski kapetan Guy Forget je čakal do zadnjega trenutka, preden je iz rokava potegnil prvega »jokerja« in le uro pred četrtkovim žrebom v pariški mestni hiši objavil, da bo namesto Arnauda Clementa zaigral dvajsetletni Paul Henri Mathieu. »Že od samega začetka sem se obotavljal med Santorojem, Mathieujem in Clementom, ki so si bili na pripravah izredno enakovredni. Glede na to, da bo Santoro nastopil tudi v sobotni partiji dvojic, sem se na koncu odločil med Mathieujem in Clementom. Ko pa si je Arnaud rahlo poškodoval zapestje, mi je postalo jasno, da mora priložnost dobiti Paul Henri, ki iz dneva v dan igra bolje in se je že skoraj povsem približal formi, v kakršni je pred mesecem in pol osvojil turnirja v Moskvi in Lyonu,« je svoje kombinatorične tegobe razložil kapetan gostiteljev. Ko se je Forget odločil za Mathieuja, je imel v mislih tudi dejstvo, da je njegov mladi varovanec na poti do moskovskega naslova pred domačo publiko hladnokrvno porazil Rusa Marata Safina.

Vseeno pa se Forgetu tokratna taktična poteza ni obrestovala, saj je Safin razmeroma gladko dobil uvodno srečanje in svoji ekipi priboril prvo zmago. »Za srečanje v Moskvi je bilo značilno, da sta oba napravila nerazumljivo veliko napak. Na koncu pa sem pred domačimi navijači ostal praznih rok. Tokrat me sploh ni motilo dejstvo, da bom nastopil v prvi partiji. Zmaga je bila zame edina opcija in zadovoljen sem, da sem brez večjih težav opravil svojo nalogo,« je bil zadovoljen Safin, ki je pred mesecem dni prav v dvorani Bercy dosegel svojo edino letošnjo turnirsko zmago. Rus je na učinkovit način utišal več kot štirinajsttisočglavo množico večinoma francoskih navijačev, hkrati pa razveselil nekdanjega ruskega predsednika Borisa Jelcina in moskovskega župana Jurija Luškova, ki v francoski prestolnici spodbujata svoje teniške virtuoze.

V drugi partiji je Sebastien Grosjean gladko premagal Jevgenija Kafeljnikova in izenačil na 1:1. Danes bo na sporedu partija dvojic, v kateri bosta francoske barve branila Nicolas Escude in Fabrice Santoro, za Ruse pa bosta moči združila Kafeljnikov in Safin.

Priloga: STOP ZA ZADRSKE TROJKE (Delo, 30.11.2002)

Ker bo dvoboj med Krko in Maccabijem namesto danes šele 23. decembra, bodo oči slovenskih ljubiteljev košarke v 9. kolu lige Goodyear uprte v Laško, kjer bodo domači pivovarji gostili četrtouvrščeni Zadar. Igralci Uniona Olimpije so včeraj poleteli v Sarajevo brez poškodovanega Sama Udriha in Gorana Juraka, ki se mu je vnovič poslabšalo vnetje stopala. Drugi reprezentanti so se vrnili s kvalifikacijskih tekem za EP zdravi, tako da Tomo Mahorič pričakuje prepričljivo zmago nad skromno Bosno, ki je v 8 kolih doživela prav toliko prepričljivih porazov.

V laški dvorani Tri lilije je bilo minule dni manj živahno kot običajno. Na treningih je bilo zelo malo igralcev, tako da je imel Predrag Kruščić precejšnje težave. Kenyan Weeks je zaradi smrti v družini odpotoval domov in se je vrnil šele v sredo, Smiljan Pavič in Radek Nečas sta bila odsotna zaradi reprezentančnih obveznosti, Primož Kobale in Ermal Kuqo pa sta zaradi poškodbe počivala ali trenirala po posebnem programu.

»Zaradi številnih težav smo imeli le dva skupna treninga pred dvobojem z Zadrom. Kljub temu moramo reči, da je za nas ta tekma zelo pomembna. Zadar je ob Zagrebu najprijetnejše presenečenje lige. Njegova igra s štirimi zunanjimi igralci in široko postavitvijo nam načelno ne ustreza. Še vedno smo najbolj ranljivi na zunanjih položajih, kjer so Dalmatinci najmočnejši. Poleg tega so izkušnje močno na njihovi strani. Toda nahajamo se v težkem položaju, zato si poraza ne smemo dovoliti. Zadnje tekme so, kljub porazom, pokazale določen napredek v igri, tako da je prišla prekinitev lige Goodyear v nepravem trenutku. Storili pa bomo vse, da ostane zmaga doma,« pravi strateg Laščanov Predrag Kruščić.

Zaradi dokaj skromnega igralskega kadra v Laškem še vedno iščejo izkušenega organizatorja igre. Še bolj bi bili zadovoljni s kombinacijo organizatorja in strelca, vendar je ponudba na tržišču sila pičla, poleg tega pa ima klubska uprava tudi stroškovne limite. V tem trenutku je zato še najbližje dogovoru s krilom Balšo Radunovićem, ki je pa preskusnih treningih očitno zadovoljil kriterije strokovnega vodstva, tako da so Laščani že zaprosili Budućnost za potrebno dokumentacijo. Od tega, kdaj bo prispela, je odvisen tudi njegov nastop v zeleno-

belem dresu. Ob tem pri Pivovarni Laško poudarjajo, da Radunović v tem trenutku ni okrepitev, je pa igralec, s katerim računajo v prihodnosti.

Priloga: M.SUHADOLC DOBRO, JANICA STOPA NAPREJ (Delo, 30.11.2002)

Mojca Suhadolc z uvodnim superveleslalomom v mondenem zimovališču ni bila prav zadovoljna, čeprav je s 13.mestom dosegla drugo najboljšo uvrstitev v zadnjih dveh sezonah. Na zelo zahtevni progi, ki je bila po razdaljah med vrati večji del sicer klasični superveleslalom, na posameznih delih pa podobna veleslalomu, je naredila veliko napak.

»Ne morem biti zadovoljna po tolikih napakah, pravzaprav sem se z njimi celo zelo visoko uvrstila,« je povedala Vrhničanka in dodala, da je letos bolj zanesljiva in tudi prepričana v svoje zmožnosti. »Trenirala nisem niti več niti bolj kakovostno kot pretekla leta, vendar pa je bil trening bolj raznovrsten. Tudi vzdušje v ekipi je bolj pozitivno kot v pretekli sezoni, kar očitno zelo dobro in sproščujoče vpliva name. Na treningu v ZDA sem dobila pravi občutek, zato pričakujem tudi v smuku precej boljše rezultate, kot sem jih dosegala v zadnjih dveh,« je Mojca komentirala prvi test forme, s katerim je na lestovici pridobila mesto po diskvalifikaciji Melanie Suchet, ki je zgrešila zadnja vratica.

Tina Maze tekme ni končala. »Imela sem dober občutek, vendar sem v želji, da bi bila hitra, naredila v najbolj strmem delu proge napako. Zaneslo me je iz linije proti zaščitni ograji. Zelo sem se ustrašila, tako da sem močno zavirala. Očitno mi manjka za tovrstne tekme še veliko izkušenj. Preveč sem filozofirala in počela stvari, ki jih ne bi smela,« je Tina opisala ponesrečeno vrnitev v hitre discipline.

Hilde Gerg je v Aspnu z veliko muko ubranila naslov najboljšje superveleslalomistke. V dramatičnem spopadu je Janico Kostelić prehitela za pičlih šest stotink sekunde. Hrvatica je sijajno izpeljala spodnji del proge in dokazala, da olimpijsko srebro ni bilo naključno. V zadnjih štirih vrticah je bila daleč najhitrejša, saj je bila od Isolde Kostner, sicer najhitrejša v zgornjem delu proge, boljša kar za 7 desetink sekunde. »Na prvem delu proge sem bila zelo previdna. Malce sem bila vraževerna, saj sem s številko 23 padla v St.Moritzu in se poškodovala. V drugem delu proge sem se spomnila na legendarno številko ameriškega športa 23, Michaela Jordana, in vse je šlo kot po maslu,« se je Janica veselila najboljšega doslej rezultata v hitrih disciplinah: pred Aspnom 2002 je bila le dvakrat med deseterico – 4. letos v St.Moritzu in 5. v Cortini d'Ampezzo pred tremi leti.

Priloga: VSE JAPONKE PRED SLUCKO (Delo, 30.11.2002)

Kitajca Ksue Šen in Hongho Žan sta s tretjo letošnjo zmago za veliko nagrado ubranila lansko prvo mesto na lovoriki NHK v Kjotu na Japonskem. »Zelo sva zadovoljna z današnjo predstavo, čeprav sva že zelo utrujena, saj sva prišla sem iz Rusije,« je dejal Žao, ki bo s svojo partnerko v enem izmed naslednjih nastopov skušal izvesti četverni vrženi salchow. Drugo mesto iz kratkega programa sta obdržala Poljaka Dorota Zagorska in Mariusz Siudek, medtem ko sta se na tretje prebila Kanadčana Anabelle Langlois in Patrice Archetto.

Med dekleti so popolnoma prevladovala Japonke, medtem ko je svetovna provakinja Rusinja Irina Slucka po kratkem programu šele četrta. Vzhajajoča zvezdnica Jošie Onda, ki je v tem mesecu že zmagala v Gelsenkirchnu, je uspešno izvedla kombinacijo trojnega lutza in dvojnega rittbergerja ter si priborila vodstvo pred presenetljivo dobro rojakinjo, 20-letno Šizuko Arakava. »Veliko sem delala na hitrosti piruet, kar mi je po mojem mnenju prineslo prednost pred tekmicami,« je dejala 19-letna Jošie Onda. Na tretjem mestu je 21-letna Fumie Suguri, tretja na letošnjem SP v Naganu, ki ni izvedla kombinacije. Predstava Irine Slucke je bilo največje negativno presenečenje dneva. Olimpijska podprovakinja je namesto trojnega lutza izvedla le dvojnega in se bo morala v današnjem dolgem programu zelo potruditi za višjo uvrstitev od četrtega mesta, če se želi uvrstiti na finale velike nagrade marca v St.Peterburgu.

Vrstni red se je po originalnem plesu pomešal tudi med plesnimi pari, toda ne na prvem mestu. Vodstvo sta obdržala Rusa Irina Lobačeva in Ilja Averbukh. Zakonca sta izvrstno drsala po taktih valčka in polke ter se zelo približala drugi zmagi za VN, potem ko sta bila

prepričljivo najboljša prejšnji teden v Moskvi. Na drugo mesto sta se prebila Nemca Kati Winkler in Rene Lohse, ki pa morata ostati tako visoko, če želita nastopiti tudi v St. Peterburgu. Berlinčana sta prepričala sodnike s poletno predstavo in pustila za seboj izraelski par Galit Chait-Sergej Sahnovski. »Dosegla sva pomemben delni uspeh, ne glede na to, kaj se bo zgodilo jutri,« je dejala 28-letna Kati Winkler.

Priloga: V GOSTE PRIHAJA ZVOLEN (Delo, 30.11.2002)

Drevi bo spet oživila dvorana Podmežakla, k Jeseničanom, ki si želijo odmevne zmage, pa prihaja slovaško moštvo iz Zvolna. Tekma bo ob 18. uri. Drevi bo še srečanje Vojvodina – Dunaferr (19), nedeljski pari pa so: Bled – Zavarovalnica Maribor Olimpija (18.45), Slavija M Optima – Zvolen, Medveščak – Dunaferr (17.30) in Vojvodina – Alba Volan (19).

Jesenški ljubitelji hokeja nestrpno pričakujejo drevišnje gostovanje edinega slovaškega kluba v MHL. V Podmežakli namreč že dolgo ni bilo derbija, drevišnji pa naj bi bil igralcem Acronija Jesenic in navijačem popotnica za derbi z Zavarovalnico Maribor Olimpijo natanko čez en teden.

»Železarji« so gostovanje na Slovaškem v 1. kolu »preživeli«. Po hudem boju so le nekaj dni po vrnitvi s pustolovščine v Transilvaniji (1. krog celinskega pokala) v Zvolnu zmagali s 3:2, kajpada pa bodo imele te 3 točke pravo veljavo, če bodo zmago drevi ponovili. Mlado moštvo iz Zvolna, pravzaprav podružnična udarne ekipe, ki je pomladi 2001 osvojila naslov slovaškega prvaka, je zelo nepredvidljivo. Tako je, denimo, nepričakovano izgubila v Novem Sadu (z 1:3), a doma gladko premagalo »zmaje« (s 4:1).

Na Jesenicah upajo, da se bo Gaber Glavič po bolezni vrnil v vrata, močan prehlad pa je preprečil normalne treninge tudi Gregorju Poru. Vseeno pa gostitelji odkrito razmišljajo o zmagi. Gledalcem bo tokrat na voljo informativna zloženka, prva to jesen, o klubskih dogajanjih v dosedanjem delu sezone.

Z lepimi obeti hokejiste iz Zvolna v nedeljo pričakujejo tudi Založani, ki so v četrtek v DP ugnali Zavarovalnico Maribor Olimpijo (s 3:2). Slavija M Optima bi se rada Slovakom oddolžila tudi za poraz na Slovaškem (z 1:4). Z uspehom bi Založani (ob zmagi Jeseničanov) prehiteli Zvolen na prvenstveni lestovici. »V dobri formi smo. Slovaki so kvalitetni, a premagljivi,« v en glas zatrjujejo hokejisti iz Zaloga.

Priloga: »PIVOVARJE« POKOPAL LJUDSKI VRT (Večer, 19.11.2002)

Kdo bo po 18 igralnih dneh prezimil na vrhu prvoligaške nogometne lestvice in koga čaka spomladi hud boj za obstanek? Vodilna Vega Olimpija ima tri točke prednosti pred CMC Publikumom in ji ta petek zadostuje za simbolični naslov jesenskega prvaka že točka za Bežigradom v obračunu z velenjskim Rudarjem, če bodo Celjani na nedeljskem gostovanju izgubili v Kopru. Toda če bo razlika med Vega Olimpijo in CMC Publikumom tudi po nedeljskih tekmah tri točke, bo o jesenskem prvaku odločal njun dvoboj v zadnjem igralnem dnevu na Skalni kleti. Kdo bo končal na zadnjih dveh mestih, je težko napovedati, saj so razlike zelo majhne (med zadnjeuvrščeno Muro in Relax Korotanom na osmem mestu le tri točke). Ker bo spomladi na sporedu še 15 igralnih dni, je manj pomembno, kdo bo jesenski prvak ali kdo bo prezimil na dnu, bolj pa, koliko točk si bodo klubi priigrali v preostalih 180 jesenskih minutah.

Bolj je zanimivo, kaj se je dogajalo v minulih 16 igralnih dneh. Te smo prepolovili in dobili zanimivo podobo o formi klubov. Prvih osem igralnih dni so najbolje začeli Koper Sport Line (17 točk), Vega Olimpija (15), Dravograd (12), za njimi pa so se zvrstili s po 11 točkami Gorica, Rudar, Maribor Pivovarna Laško, Primorje in Era Šmartno, CMC Publikum jih je imel 8, Relax Korotan 7, Ljubljana Viator Vektor 6 in Mura 4.

Od 22. septembra do minule nedelje je iz druge polovice lestvice naredili največji skok CMC Publikum. Celjani so dobili vseh osem tekem in si priigrali 24 točk, dosegli 21 zadetkov, dobili pa le štiri. Za njimi je najuspešnejša Ljubljana Viator Vektor s 13 točkami in Era Šmartno s točko manj. Gorica in Rudar sta si priigrala le po pet točk in zdrsnila proti dnu, Primorje je tudi osvojilo pet točk in je trenutno predzadnje. Mura in Relax Korotan sta si sicer priigrala

po devet točk, a je Mura še vedno zadnja, Relax Korotan pa je napredoval za dve mesti in je osmi.

Najbolj stabilno formo je pokazala Vega Olimpija, saj si je priigrala 20 točk. Ob dosežku Ljubljancanov je edina »lepotna napaka«, da so jim pri tem obilno pomagali sodniki. Če bo Vega Olimpija spodobno igrala tudi naprej in ji bodo sodniki naklonjeni, bodo »zmajčki« po sedmih letih znova državni prvaki. Dvomimo namreč, da bodo Celjani še naprej tako izjemno uspešni, saj bo krivulja dobrih rezultatov najbrž sčasoma začela padati.

Koper Sport Line je najbolj razočaral, saj si je priigral le 11 točk. Koprčani so z 19 točkami iz osmih tekem še vedno najuspešnejši gostitelji (na Bonifiki jih je premagal le Maribor PL, Vega Olimpija pa jim je odščipnila točko), a so si na osmih gostovanjih priigrali le devet točk. Toda koprski »kanarčki« so še vedno na tretjem mestu in še lahko razmišljajo o boljši uvrstitvi.

Pravo nasprotje Koprčanov so Mariborčani. »Pivovarji« so si v Ljudskem vrtu priigrali le sedem točk in so najbolj neuspešni kot gostitelji, na devetih gostovanjih (tudi nedeljsko tekmo v Celju proti Primorju je treba šteti kot gostovanje, čeprav so formalno bili gostitelji) pa kar 19 in so poleg Vega Olimpije na njih edini neporaženi. Po vseh zdrazilah v Ljudskem vrtu in zamenjavah v klubskem vodstvu so v zadnjih osmih tekmah »pivovarji« osvojili 15 točk (uspešnejša sta bila le CMC Publikum in Vega Olimpija). Trenutno državni prvaki zaostajajo za devet točk za Vega Olimpijo, šest za CMC Publikumom in dve za Kopro Sport Line. Ali je boj za prvo mesto izgubljen?

Za zdaj ne, čeprav je bolj stvaren dosežek v tem prvenstvu drugo ali tretje mesto. Drugo mesto bi jim neposredno zagotovilo nastop v predkrogu za pokal Uefe, tretje pa le, če ne bodo Koprčani pred njimi in bo pokalni finale med Vega Olimpijo in CMC Publikumom. Ker bo žreb polfinalnih parov za pokal NZS prihodnji mesec, je možno, da ta kombinacija odpade, ker se lahko Ljubljancani in Celjani pomerijo že v polfinalu.

Priloga: NAŠI KOŠARKARJI NIMAJO IZBIRE (Večer, 19.11.2002)

Pred košarkarsko reprezentanco Slovenije je drugi del kvalifikacij za nastop na evropskem prvenstvu na Švedskem 2003. naši najboljši košarkarji bodo igrali tri tekme: najprej jutri ob 20.uri na Portugalskem proti Portugalski, nato to soboto ob 16.uri v Litiji proti Angliji in končno v sredo, 27.novembra, ob 18.uri v dvorani Tabor v Mariboru proti Rusiji. Za nas so pomembne le vse tri zmage. Po petih krogih ima namreč Slovenija le dve zmagi.

Selektor Slobodan Subotić in njegovi pomočniki so na včerajšnji tiskovni konferenci napovedali igro na tri zmage. »Moramo zmagati vse tri tekme. Tu ni druge izbire. Proti Angliji in Češki smo si dovolili slabo igro, tokrat tega ne sme biti. Zdaj štejejo seveda le zmage,« je dejal Slobodan Subotić. Seveda bo najtežja tekma proti Rusiji v Mariboru, vendar je pomembno, da že na prvi tekmi na Portugalskem zaigramo odločno in zmagovito. Selektor Subotić se je o sestavi ekipe, ki bo potovala na Portugalsko, odločil včeraj zvečer.

V ekipi ni Ariela McDonalda, nadomestil ga je Aleksander Vujačić. Subotić je dejal, da je Arielu McDonaldu dovolil, da ne sodeluje v teh kvalifikacijskih tekmah, toda na njega računa na zadnjih kvalifikacijskih tekmah naslednje leto. »McDonald me je poklical in dejal, da ima osebne težave, zato bi se reprezentanci pridružil pred drugo ali tretjo tekmo. To ne bi imelo pravega smisla, saj bi to lahko škodilo ekipi, zato sem mu dovolil, da izostane,« je dejal Subotić.

Prva domača tekma v Litiji bo v soboto ob 16.uri v športni dvorani v središču mesta. Dvorana sprejme dva tisoč gledalcev, karte so že v predprodaji po 1500 in 1000 tolarjev. Tudi igralec Jaka Lakovič je pozval gledalce, naj jih pridejo spodbujati v dvorano. »Ni kaj veliko za povedati. Prej smo naredili nekaj napak, ki jih moramo sedaj popraviti. To, da so nekateri igralci odsotni, ni najpomembnejše. Mi, ki smo tukaj, moramo doseči tri zmage,« je dejal Lakovič.

V kvalifikacijah za evropsko prvenstvo 2003 nastopa tudi ženska reprezentanca Slovenije, ki pa ima le teoretične možnosti, da se uvrsti na prvenstvo. Reprezentanca bo igrala 20.novembra najprej v Rusiji, nato pa 23.novembra v Ljubljani proti Finski in 27.novembra proti Madžarski v Mariboru.

Na tiskovni konferenci so nas tudi obvestili, da o dan slovenske košarke 26.decembra v Ljubljani. V glavni tekmi se bodo pomerili igralci vzhoda proti igralcem zahoda. Pred to

tekmo bodo igrali kadeti, mladi reprezentanti in medijske zvezde proti veteranskim svetovnim prvakom. Ob tej priložnosti je Košarkarska zveza Slovenije podpisala sponzorsko pogodbo s podjetjem Trade World in bo od zdaj nastopala v dresih And 1.

Priloga: V TIVOLIJU HUJE KOT V GOLOVCU (Večer, 19.11.2002)

»Ne vem, kdo še ima v Evropi takšno ekipo. Nekateri igralci odigrajo en polčas, nato vstopijo drugi, a se to pri igri in rezultatu sploh ne pozna,« je po predsinočnjem spektaklu v Ljubljani razlagal Zoran Jovičič. Zgodba o dolgi klopi Prulčanov ni zgolj fraza, o dvoboju z ekipo Čehovski Medvedci so izbranci trenerja Kasima Kamenice vnovič dokazali, kaj pomeni širok izbor kakovostnih igralcev.

Milan Vučićević je denimo presedel na klopi ves prvi polčas, toda ko ga je Kamenica poslal na igrišče, je izpolnil vsa pričakovanja. V 30 minutah je »nasul« kar osem zadetkov. »Ni pomembno, kdo doseže največ zadetkov, zasluge za zmago pripadajo celotni ekipi,« je pojasnil Vučićević. Dodal je: »Škoda, da ne moremo vpisati v zapisnik še kakšnega igralca. Štirje so tokrat morali ostati na tribuni, z njimi bi bili še močnejši.«

Ob prulskem šovu je ruski strateg Vladimir Maksimov le nemočno širil roke vsi poskusi, da bi spremenil potek dogodkov, so bili zaman. Po tekmi se je spomnil, da jo je v Ljubljani huje skupil kot 8. decembra lani v Golovcu, ko se je moskovska ekipa pomerila s Celjani (enajst igralcev iz tiste postave Rusov je prispelo tudi v Ljubljano). »Tedad smo izgubili le z dvema goloma razlike. Kakšna je primerjava? Zanimiv je podatek, da so Celjani v najboljših časih igrali večinoma s tujci in le z dvema Slovencema, Prule pa so nas premagale skoraj samo s slovenskimi igralci,« je poudaril Maksimov.

Rokometaši Celja Pivovarne Laško so ob prvem nastopu za pokal pokalnih zmagovalcev v dvojnem programu v Golovcu premagali Izraelce. Danes bodo izvedeli, kdo bo njihov tekmelec v osmini finala, vendar se z žrebom (na Dunaju se bo začel ob 11. uri) preveč ne obremenjujejo. »Raje ne bi ničesar napovedoval. Razlog je enostaven, želje se mi še nikdar niso uresničile,« pravi trener »pivovarjev« Miro Požun. Možni tekmeči slovenskega predstavnika v osmini finala tekmovanja za omenjeni pokal so Zaporožje, Voronež, Tatran Prešov, Tutunski kombinat Prilep, Redbergslids, Haukar Hafnafjörður, Constanza in Chambery. Med nosilci so poleg Celjanov še Dennis Turku, Pick Szeged, Gudme, Ademar Leon, Ciudad Real, Lemgo in Lovćen osiguranje Cetinje.

Priloga: BLEJCI KONČNO DOBIVAJO LED (Večer, 19.11.2002)

Po napornih tekmah naših najboljših klubov v mednarodni hokejski ligi in pripravljalnih tekmah igralcev z reprezentančnim grbom na Madžarskem se danes z nepopolnim desetim krogom nadaljuje državno prvenstvo v hokeju na ledu. Tokratni žrtvi neurejenih lednih razmer sta Hit Casino in Maribor.

Hokej na ledu kot najhitrejši ekipni šport je v zadnjih letih pri nas vidno napredoval, Slovenija je celo v elitni svetovni skupini A. V tej sezoni je izredno izenačena tudi domača liga. Veliko perspektivnih mladih igralcev se v nasprotju z nogometaši ni odločilo za odhod v tujino, ampak le za menjavo kluba. Doma so bliže selektorju slovenske članske reprezentance Matjažu Seklju.

Žal se po izvrstnih rezultatih in napredku razmer za hokejsko igro niso izboljšale. Nekateri klubi so še vedno brez lastnega ledu, nekatere »obremenjujejo« občine, za večino revnih slovenskih klubov pa bi tudi hokejska zveza lahko postorila kaj več, da bi se ta šport pri nas bolj populariziral. Kranjski Triglav je pred sezono ostal brez ledne dvorane, saj je neki podjetnik kupil zemljišče, na katerem je v preteklosti stala sejemska dvorana. V njej so kranjski hokejisti drsali in po dogovoru s hokejsko zvezo igrali tekme državnega prvenstva. Današnja tekma med Triglavom in jeseniškim Hitom bo prav gotovo preložena (termin še ni določen), saj tudi pri Jeseničanah ni mogoče igrati, ker nimajo svoje dvorane, ampak po dogovoru z domačim Acronijem trenirajo in igrajo tekme v dvorani Pod Mežaklo.

Na Bledu imajo drugačno težavo. Domača ekipa v ledni dvorani – ta je v lasti občine Bled – namreč zaradi šahovske olimpijade od začetka sezone ni igrala. Blejci so vseskozi gostovali. Hokejisti Maribora, denimo, so tekmo šestega kroga kot »gostje« namesto na Bledu odigrali v Mariboru. Po razporedu je bila za danes predvidena tekma obojih v Mariboru, a se vodstvu

klubov nista uspeli dogovoriti, zato je v spor posegla Hokejska zveza Slovenije. Določila je, da se bo tekma odigrala na Bledu ta četrtek, saj naj bi do takrat Blejci dobili led. Veliko zapletov v domačem tekmovalstvu se pojavlja tudi pri članicah, kjer bi moral biti odigran že peti krog, a so nekatere ekipe »omagale« že pri drugem. Tako klubi kot zveza ne vedo, kje in kdaj bodo odigrane preložene tekme uvodnih krogov.

Priloga: POGROM GOSTITELJEV (Večer, 28.11.2002)

Domači : gostje 1:9. → Enostavčna eliptična poved – glavni stavek brez glagola. To je točkovni razplet tekem v 1.kolu 2.kroga tekmovalstva v nogometni ligi prvakov v skupinah A in B, v katerih je najodmevnejšo zmago, s 3:1, v Rimu dosegel londonski Arsenal. → Zložena poved – 2 stavka. Zrežiral jo je francoski as Thierry Henry, ki je Romino mrežo zatresel kar trikrat. → Zložena poved – 2 stavka. Drugi angleško-italijanski dvoboj se je razpletel s prepričljivim uspehom Interja v Newcastlu, tretji uspeh gostov pa so priigrali Barcelonini nogometaši v Leverkusnu. → Zložena poved – 2 stavka.

Roma na olimpijskem štadionu z angleškimi klubi nima sreče. → Enostavčna poved. Najbolj neprijeten poraz sicer sega v leto 1983, ko jo je Liverpool premagal v finalu pokala prvakov. → Zložena poved – 2 stavka. »Rdeči« so bili uspešni tudi leta 2001 v četrtfinalu pokala UEFA, ko so slavili zmago z 2:0. → Zložena poved – 2 stavka. Sinoči je Roma z golom Antonia Cassana v 4.minuti imenitno začela, toda že v prvem resnem napadu Arsenal je Thierry Henry rutinirano izenačil. → Zložena poved – 2 stavka. Šok za domače navijače je sledil v 2.polčasu. → Enostavčna poved. V 70. in 75.minuti je Henry še dvakrat spretno ugnal domačega vratarja Antognolija. → Enostavčna poved. Roma je tako tudi drugi del LP začela s porazom. → Enostavčna poved. V 1.krogu jo je Real premagal kar s 3:0. → Enostavčna poved.

V Newcastlu je Domenico Morfeo že v 2.minuti napovedal Interjev uspeh, »potrdil« pa ga je domači nogometaš Bellamy. → Zložena poved – 2 stavka. V 5.minuti si je prislužil rdeč karton, s čimer se je vrsta Hectorja Cuperja, ki tokrat ni eksperimentiral z enajsterico, spremenila v »krovolčno« moštvo in gostitelje povsem zmlela. → Zložena poved – 4 stavki. Med strelci štirih golov je bil kajpak tudi Hernan Crespo. → Enostavčna poved. Dosegel je že 9.gol in prevzel vrh lestvice strelcev. → Zložena poved – 2 stavka. Enega je dodal tudi drugi Argentinec Mathias Almeyda, ki je izpustil sobotni proenstveni derbi z Milanom. → Zložena poved – 2 stavka.

Barcelona je po zaostanku ob odmoru zasukala izid, čeprav je v 60.minuti Juan Riquelme zastreljal enajstmetrovko. → Zložena poved – 2 stavka. Že v 48.minuti je njegov rojak Saviola, oba sta prišla v igro v 2.polčasu, izenačil, zmagoviti gol pa je v 88.minuti dosegel še en rezervist – Nizozemec Marc Overmars. → Zložena poved – 3 stavki.

Tudi na Mestalli v Valencii je že kazalo na uspeh gostujočega moštva. → Enostavčna poved. Zlatan Ibrahimović, švedski up v Ajaxovem dresu, je v 88.minuti zabil gol za vodstvo z 1:0, skupaj četrtega v ligi prvakov. → Enostavčna poved. Slavoje nizozemskega prvaka je v 90.minuti preprečil Angulo. → Enostavčna poved.

Priloga: LE SLOVAN JE BIL USPEŠEN (Večer, 14.11.2002)

Torkov večer na evropskih košarkarskih prizoriščih je bil za slovenske predstavnike neuspešen. → Enostavčna poved. Le ljubljanski Geoplin Slovan je v sedmem krogu tekmovalstva za pokal Fiba v Zagrebu s 77:68 ugnal domačo ekipo. → Enostavčna poved. To je bila tretja zmaga Slovana v skupini D južne konference. → Enostavčna poved. Ljubljancani so že v 13.minuti povedli s 33:23 in so ustavili vse poskuse gostiteljev, da bi spremenili rezultat. → Zložena poved – 3 stavki. Pred koncem tekme so že imeli 13 točk prednosti in si zagotovili mirno končnico. → Zložena poved – 2 stavka. Pri Slovanu je Slokar dosegel 22 točk, pri Zagrebu Miljković 12. → Zložena poved – 2 stavka.

V petem krogu pokala Uleb sta Krka in Pivovarna Laško izgubila. → Enostavčna poved. Slednji so na domačem parketu proti Železniku doživeli katastrofo (59:89), medtem ko je Krka na gostovanju v Chalonu izgubila po podaljšku z 99:102. → Zložena poved – 2 stavka.

Košarkarji Krke so bili do tega kroga edina neporažena ekipa v skupini C. → Enostavčna poved. Novomeščani so predsinoči igrali pred poškodovanega Američana Arnolda in slabšo igro v obrambi so gostiteljem dovolili učinkovito igro v napadu. → Zložena poved – 2 stavka. V nadaljšku so Dolenjci še vodili s 93:90, vendar je bilo to njihovo zadnje vodstvo. → Zložena poved – 2 stavka. Pri domačih je Crowder dosegel 20 točk, pri Krki pa je bilo Duščakovih 24 točk premalo za uspeh, ki bi jih utrdil na vrhu lestvice. → Zložena poved – 3 stavki.

Priloga: »PIVOVARJI« DRUGIČ V MAKEDONIJO (Večer, 20.11.2002)

Skrita želja predstavnikov celjskega rokometnega kluba se je uresničila. → Enostavčna poved. Med možnimi tekmeci v osmini finala tekmovanja so bili le trije klubi iz krajev, oddaljenih manj kot tisoč kilometrov, včerajšnji žreb na sedežu EHF na Dunaju pa jim je namenil prav ekipo z vrha seznama želja, makedonski Tutunski kombinat iz Prilepa. → Zložena poved – 3 stavki. Prva tekma bo 7.decembra v Celju, povratna 14. ali 15.decembra v Prilepu. → Zložena poved – 2 stavka. Srečne roke pri žrebu je bil športni direktor »pivovarjev« Slavko Ivezić. → Enostavčna poved.

»Žreb nam je namenil ustreznega tekmeca po kakovosti in dolžini potovanja. → Enostavčna poved. Makedonska ekipa je značilen predstavnik jugoslovanskega rokometu, ki se odlikuje s hitro igro v napadu in agresivno obrambo 3-2-1. → Zložena poved – 2 stavka. Časa za temeljito pripravo imamo več kot dovolj,« je žreb ocenil trener celjskega kluba Miro Požun. → Zložena poved – 2 stavka. Kapetan moštva Dejan Perić je dodal: → Enostavčna poved. »Nismo dobili privlačnega tekmeca, toda Makedoncev ne gre podcenjevati. → Zložena poved – 2 stavka. Močni so predvsem na domačem parketu, kjer so ob pomoči fanatičnih navijačev vedno sposobni pripraviti presenečenje. → Zložena poved – 2 stavka. Toda menim, da je kakovostna prednost na naši strani. → Zložena poved – 2 stavka. Pričakujem, da bomo ob zbrani igri že na prvi tekmi v Golovcu opravili glavnino naloge in da bo povratni obračun v Makedoniji le še formalnost.« → Zložena poved – 3 stavki.

Rokometaši makedonskega predstavnika so v šestnajstini finala izločili grški Ionikos z najtesnejšim skupnim izidom 46:45, medtem ko so v minuli sezoni v četrtem krogu tega tekmovanja samo z zadetkom razlike izpadli proti beograjskemu Partizanu. → Zložena poved – 3 stavki. Skupni izid je bil 49:50. → Enostavčna poved. Celjani že imajo izkušnje z makedonskim rokometom. → Enostavčna poved. V sezoni 1993/94 so se pomerili s Pelistrom iz Bitole: v Celju so slavili z 28:24, v gosteh pa izgubili z 22:23. → Zložena poved – 3 stavki.

Priloga: DANES VEČNI DERBI V KANALU (Večer, 16.11.2002)

Oči ljubiteljev slovenske odbojke bodo ta konec tedna uprte v Kanal ob Soči, kjer se bosta danes ob 18.uri v sedmem krogu državnega prvenstva pomerili ekipi Salonita in Maribora Staobarja IGM. → Zložena poved – 2 stavka. Edini pravi slovenski odbojkarški derbi bo še posebej zanimiv, saj so Kanalci še edino neporaženo moštvo letošnjega prvenstva, medtem ko so Mariborčani, sodeč po zadnjih rezultatih, pravočasno našlo svojo prepoznavno igro. → Zložena poved – 4 stavki.

»Če bomo igrali tako zavzeto kot na tekmi za pokal OZS proti Fužinarju v dvorani Tabor, se lahko nadejamo uspeha,« nam je včeraj dejal Sebastijan Škorc, libero mariborskih odbojkarjev, in nadaljeval: »Pomembno je, da bomo napadli že z začetnimi udarci in s tem nagnili tehtnico v našo korist.« → Zložena poved – 7 stavkov (citat).

Nič manj zanimivo ne bo v Šoštanju, kjer bodo gostovali državni prvaki, odbojkarji kamniškega Calcita. → Zložena poved – 2 stavka. Igralci iz Slovenske Bistrice potujejo v Mursko Soboto in upajo, da se bodo tokrat vrnili neporaženi. → Zložena poved – 3 stavki.

Negotovo naj bi bilo tudi v dvorani Tabor, kjer bodo državne prvakinja drevi ob 17.30 gostile koprskе odbojkarice. → Zložena poved – 2 stavka. Ekipi se bosta pomerili še tretjič v dobrem tednu, vsaka pa si je priigrala po eno zmago. → Zložena poved – 2 stavka. Polne optimizma v Kamnik potujejo izbranke Radovana Gačiča, trenerja Formisa Bella Miklavža, ki

v ligaškem tekmovanju doslej še niso osvojile niza. → Zložena poved – 2 stavka. Tokrat naj bi bilo povsem drugače. → Enostavčna poved. Miklavžčanke bi tekmo z Varstvom Broline morale odigrati v domači dvorani, a se je v telovadnici srednje medicinske šole v Mariboru pričel luščiti strop. → Zložena poved – 2 stavka.

Priloga: ZADNJA ČETRTINA USODNA ZA LAŠČANE (Večer, 18.11.2002)

Košarkarji Uniona Olimpija so minuli četrtek v Sieni sicer prekinili niz sedmih zmag, toda v ligi Goodyear nadaljujejo uspešne predstave. → Zložena poved – 2 stavka. Od drugega kroga in poraza z Maccabijem v Tel Avivu niso izgubili, tako da s šestimi zaporednimi zmagami zasedajo vrh lestvice skupaj z izraelskim predstavnikom. → Zložena poved – 2 stavka.

Do zadnje četrtine si je vsaka ekipa po enkrat priigrala pet točk prednosti – Laščani v 14.minuti, Ljubljancani pa v 25.minuti. → Zložena poved – 3 stavki. Deset minut pred koncem sta bili moštvi poravnani, nakar je domačim uspel delni rezultat 11:0 in že s tem so določili zmagovalca. → Zložena poved – 3 stavki. Laščani so bili namreč ob katastrofalnem metu brez možnosti za preobrat. → Enostavčna poved. Pri Ljubljancanih je bil s 15 točkami in sedmimi skoki najbolj opazen Hukić, pri Pivovarni Laško pa je Pavić ob 17 točkah nanizal še devet skokov. → Zložena poved – 2 stavka. Prvi strelec lige, Američan Weeks, je s 17 točkami za štiri zaostal za svojim povprečjem. → Enostavčna poved. Liga Goodyear se bo nadaljevala 30.novembra, po premoru zaradi reprezentančnih obveznosti. → Enostavčna poved. Ekipa Uniona Olimpija bo gostovala v Sarajevu, Pivovarna Laško pa se bo v dvorani Tri lilije pomerila z Zadrom. → Zložena poved – 2 stavka.

Košarkarji Krke so sinoči s kar 19 točkami razlike slavili na gostovanju pri beograjski Crveni zvezdi. → Enostavčna poved. Gostitelji so predsinoči v državnem prvenstvu izgubili proti večnemu tekmecu Partizanu in Dolenjci so ekipi Zmaga Sagadina zadali nov udarec. → Zložena poved – 2 stavka. Po dokaj izenačenem prvem polčasu je Krka z zanesljivim metom povedla za 17 točk. → Enostavčna poved. Tudi Sagadinov prevzem vajeti od trenerja Aleksandra Trifunovića ni prinesel preobrata in Krka je zanesljivo slavila. → Zložena poved – 2 stavka. Pri Novomeščanih je Duščak dosegel 21 točk, pri domačih pa Čakić 18. → Zložena poved – 2 stavka.

Priloga: MILWAUKEE METAL V OCEAN (Delo, 08.11.2002)

Niz zadnjih gostovanj Sacramentu, enemu največjih favoritov prvenstva NBA, ni prinesel nič dobrega, saj so njegovi košarkarji po obetavnem začetku včeraj izgubili še tretjič zapored. → Zložena poved – 2 stavka. Zaušnico jim je tokrat namenil skromni New York brez poškodovanega prvega zvezdnika Latrella Sprewella. → Enostavčna poved. A so se domači tokrat lahko zanesli na statistiko, po kateri je dvorana Madison Square Garden za Kralje kot ukleta. → Zložena poved – 2 stavka. Ti so od leta 1996 v njej nastopili kar 15-krat, zmagali pa le enkrat. → Zložena poved – 2 stavka.

Ob nihanjih obeh velikih favoritov sezone, Sacramenta in LA Lakers, tako ni presenetljivo, da po porazu Seattla in New Jerseyja pri stoodstotnem izkupičku vztraja le še Dallas, ki je tokrat z odličnim Dirkom Nowitzkim ugnal Toronto. → Zložena poved – 3 stavki. Mrežice iz New Jerseyja so se namreč v lovu za najboljšim štartom v zgodovini kluba »spotaknile« proti Milwaukeeju, kar je precej razbesnelo njihovega trenerja Byrona Scotta. → Zložena poved – 2 stavka. »Ko tekmečem pustiš toliko prostega prostora za neoviran met, postane koš zanje velik kot ocean. Ni ga več moč zgrešiti,« je okrcal slabo obrambo svojih varovancev, katerih met za dve točki je bil 39-odstoten (32:81). → Citat – prva poved je enostavčna, druga je zložena poved s tremi stavki.

Poraz je bil za Mrežice še toliko bolj boleč, saj so jim v ušesih še odzvanjale pohvale Kevina Garnetta, potem ko so v ponedeljek potolkle njegovo Minnesoto. → Zložena poved – 3 stavki. Za nameček jih je po uspešnosti ujel tudi Detroit, ki je izkoristil odsotnost Utahovega veterana Karla Malona. → Zložena poved – 2 stavka. »Poštar« očitno zadnje dni svojim soigralcem ne prinaša sreče. → Enostavčna poved. Potem ko je v nedeljo tekmo s Seattlom

prvič v karieri končal brez točke, se je zaradi virusnega obolenja odpovedal nastopu proti Detroitu in s tem soigralcem povzročil obilo težav na parketu. → Zložena poved – 3 stavki. »Imeli smo priložnost, da brez Karla združimo moči, a je nismo izkoristili,« je potožil branilec Scott Padgett, potem ko je Utah odločilno trojko prejel 22 sekund pred koncem. → Premi govor – skupaj je sestavljen iz 5 stavkov.

Priloga: HRVATI RABIJO POLJAKA? (Delo, 12.11.2002)

Niz uspehov košarkarjev Uniona je vse daljši. → Enostavčna poved. Nedeljska zmaga nad Zagrebom je bila že sedma zaporedna, kar ne krepí le samozavesti moštva, temveč tudi lajša delo klubski upravi. → Zložena poved – 3 stavki. Pred četrtkovim gostovanjem Ljubljancanov v Sieni je visoko zavihala rokave in se lotila iskanja dodatnih pokroviteljev. → Zložena poved – 2 stavka. Navzlic splošnemu navdušenju nad odličnimi predstavami Mahoričevih jurišnikov so namreč v proračunu še precejšnje vrzeli. → Enostavčna poved.

»Naši igralci zaenkrat redno dobivajo plačo. → Enostavčna poved. Izjemoma z nekajdnevno zamudo, kot pač prihajajo prispevki pokroviteljev. → Enostavčna poved. Zaradi finančnih omejitev pa si denimo ne moremo privoščiti iskanja novega centra po odhodu Roberta Drydna. → Enostavčna poved. Ocenjujemo namreč, da bi se nam splačalo najeti le dovolj kakovostnega igralca, ki bi nam pomagal pridobiti kakšno mesto na lestvicah. → Zložena poved – 3 stavki. Prepričan sem, da bomo uspešno zvozili sezono, čeprav naši uspehi in trud uprave še niso prinesli rezultata v blagajni,« pravi Gregor Fric, direktor Uniona Olimpije. → Zložena poved – 4 stavki. Navzlic varčnosti pa je le pristal, da bo moštvo potovalo v Sieno z letalom, saj bi bila skoraj poldnevna vožnja z avtobusom za velikane sila naporna. → Zložena poved – 3 stavki. Zlasti petkova vrnitev iz Italije, po kateri jih že naslednji dan ob 17. uri čaka dvoboj lige Goodyear s Pivovarno Laško v Tivoliju. → Zložena poved – 2 stavka.

Proti Sieni, ki je konec tedna izgubila derbi italijanskega DP z Benettonom, Ljubljanci vnovič računajo na popolno zasedbo. → Zložena poved – 2 stavka. Torej tudi na Gorana Juraka, ki je izpustil zagrebsko gostovanje zaradi vnovične zagnovitve med nožnimi prsti, Stipeta Modrića, saj naj bi okrevaj po želodčnih težavah, in Saša Ožbolta, ki si je zvil gleženj na treningu. → Zložena poved – 4 stavki. Dodatna okrepitev bo rekonvalescent Željko Zagorac. → Enostavčna poved. »Od njegove nezgode je minilo pet tednov, kar je dovolj za zacelitev dlančne kosti. → Zložena poved – 2 stavka. Še zlasti, ker so mu z operacijo okrepili zlomljeno kost s kovinsko ploščico. → Enostavčna poved. Med okrevanjem je samostojno vadil, zadnji teden pa se je pridružil soigralcem na treningu, tako da je v Zagrebu igral povsem brez težav,« pojasnjuje Tomo Mahorič. → Zložena poved – 4 stavki.

Večje preglavice čakajo Union Olimpijo prihodnji teden, saj se bo moštvo čez noč prepelovalo zaradi reprezentančnih obveznosti. → Zložena poved – 2 stavka. Jurak bo moral pod slovensko zastavo, Marino Baždarić in Joško Poljak pod hrvaško, Vlado Ilievski pod makedonsko, Roberts Stehlmahers pod latvijsko, Jasmin Hukić pa pod bosansko. → Zložena poved – 5 stavkov. Za v Mostarju rojenega Petra Dujmovića se medtem zanimajo tako na Hrvaškem kot v BIH, vendar si še ni izbral košarkarskega državljanstva. → Zložena poved – 2 stavka. V Tivoliju so sicer presenečeni zaradi prvega reprezentančnega poziva za Poljaka in Baždarića, vendar zavračajo teorije zarote, po kateri naj bi hrvaški selektor in Krkin trener Neven Spahija želel jemati ritem svojim najhujšim tekmeccem. → Zložena poved – 3 stavki. »Po moji oceni Hrvati ta hip niti ne potrebujejo Poljaka, saj imajo Skelina, Kovačića, Vujčića, Prkačina in še koga. → Zložena poved – 2 stavka. Njegova odsotnost nam bo škodila, vendar nisem pristojen, da bi ocenjeval Spahijine odločitve,« trdi Tomo Mahorič. → Zložena poved – 4 stavki.

Priloga: IGRA MAČKE Z MIŠJO (Delo, 25.11.2002)

Ukrajinski profesionalni boksar Vitalij Kličko je v soboto zvečer pred 10.400 gledalci v razprodani dortmundski dvorani Westfalen s tehničnim knock-outom v 10. rundi premagal Američana Larryja Donalda in tako preskočil še zadnjo oviro na poti do težko pričakovanega dvoboja z angleškim šampionom Lennoxom Lewisom, s katerim naj bi se za naslov svetovnega

prvaka združenja WBC v težki kategoriji spopadel marca prihodnje leto. → Zložena poved – 3 stavki.

Že takoj po začetnem gongu, po katerem je 202cm visoki Ukrajinec prevzel pobudo v svoje pesti ter z desnimi direktnimi kot za stavo zadeval tekmečev trebuh v predel ledvic, z levimi pa njegov obraz, ni bilo več dvomov o zmagovalcu. → Zložena poved – 4 stavki. Vprašanje je bilo le, ali bo »dr. železna pest«, kakor pravijo Kličku, zmagal s knock-outom ali po točkah. → Zložena poved – 5 stavkov. Odgovor na to vprašanje je 31-letni Ukrajinec kot iz topa izstrelil na začetku 10.runde, ko je s silovitim desnim direktnim prvič spravil na hrbet štiri leta starejšega Američana. → Zložena poved – 2 stavka. Donald se je sicer pobral, toda v naslednjih sekundah si je še štirikrat pobliže ogledal tla v ringu, tako da glavnemu sodniku ni preostalo nič drugega, kot da je prekinil njun obračun in Klička razglasil za zmagovalca. → Zložena poved – 5 stavkov.

»Nocoj imam kar dva razloga za zadovoljstvo: ob doslej najpomembnejši zmagi v karieri sem dobil še hčerko, ki mi jo je v Los Angelesu rodila soproga Natalie. → Zložena poved – 3 stavki. Upam le, da nisem s tokratnim nastopom preveč prestrašil Lennox,« ni skrival radosti Kličko, ki je v 33.dvoboju nanizal že 32.zmago (31. s knock-outom), le enkrat pa je ring zapustil kot poraženec. → Zložena poved – 5 stavkov. Za Donalda je bil to tretji poraz v 44.spopadu, pri čemer je prvič doslej izgubil pred iztekom dvanajstih rund. → Zložena poved – 2 stavka.

Nad ukrajinskim orjakom je bil navdušen tudi Don King, ki si je iz neposredne bližine ogledal njegovo prepričljivo predstavo. → Zložena poved – 2 stavka. »Klička sta izjemna atleta, ki imata povrhu tudi nekaj v glavi. → Zložena poved – 2 stavka. Zdaj se bomo vsi skupaj usedli za mizo in dorekli še zadnje podrobnosti glede Vitalijevega obračuna z Lewisom,« je za nemško televizijsko postajo ZDF (dvoboj med Kličkom in Donaldom si je na njej ogledalo več kot 10 milijonov Nemcev) povedal sloviti ameriški promoter. → Zložena poved – 4 stavki.

Priloga: BISER Z DRAVSKEGA POLJA (Delo, 26.11.2002)

Mitja Dragšič in Ivica Kostelić sta isti letnik (1979), vendar pa se njuni karieri zaenkrat ne moreta primerjati. → Zložena poved – 2 stavka. V mladinskih letih je bil za razred boljši Štajerec, v članski pa Zagrebčan. → Zložena poved – 2 stavka. Dragšič je leta 1997 sijajno mladinsko kariero kronal z naslovom svetovnega prvaka, Kostelić pa se je meteorsko povzpel v svetovni vrh v pretekli sezoni, ko je nanizal tri zmage v svetovnem pokalu in osvojil slalomske kristalni globus. → Zložena poved – 4 stavki.

Medtem ko so si strategji Ivičine kariere izbrali hiter preboj v vrh, ker starejši brat pač ni želel zaostajati za superzvezdnico ženskega pokala, sestro Janico, je Dragšič ubral mirnejšo, a zanesljivejšo postopno pot do vrha. → 3 stavki. Kalil se je na tekmah FIS in evropskega pokala, tu in tam pa se preizkusil tudi v elitnem svetovnem pokalu. → Zložena poved – 2 stavka. Kljub temu, da je na drugoligaških tekmah zmagoval in seveda napredoval, so nekateri strokovnjaki menili, da ga v slovenski reprezentanci preveč brzdajo in omejujejo. → Zložena poved – 5 stavkov. Slednji pa so bili prepričani, da se bo delo v senci preizkušenih šampionov Jureta Koširja in Mitje Kunca slej ko pred obrestovalo. → Zložena poved – 2 stavka. Dragšič je na vrata slalomske elite resno potrkal že lani, ko je v Adelbodnu osvojil 12.mesto, v Park Cityju pa, prepričan v svojo nadarjenost in tudi kakovost, že resno pokukal. → Zložena poved – 3 stavki. Nobenega dvoma ni, da je deveto mesto dobra napoved za prihodnost. → Zložena poved – 2 stavka.

Trener slovenskih slalomistov Marko Jurjec meni, da je Dragšič enak potencial kot Kostelić. → Zložena poved – 2 stavka. Z drugimi besedami, postavni fant z Dravskega polja (doma je v Miklavžu) ima vse značilnosti, ki jih potrebuje moderni slalomske šampion. → Zložena poved – 3 stavki. Na tekmah zna tudi po slabšem smučanju na treningih pokazati vse svoje znanje, kar mnogim ne uspeva. → Zložena poved – 2 stavka. Je profesionallec pri delu ter predrzen in ambiciozen na tekmi. → Zložena poved – 2 stavka. Avtoritete sicer spoštuje, priznava pa le rezultate. → Zložena poved – 2 stavka. America Opening je bil zanje seveda prva stopnička na poti k zvezdam, česar se zelo dobro zaveda. → Zložena poved – 2 stavka. Zato si tudi ni zadal previsokih ciljev, čeprav bo na vsaki tekmi stremel k vrhu. → Zložena

poved – 2 stavka. Kot je dejal po slalomskem uspehu kariere v Park Cityju, bo zadovoljen z vsako uvrstitvijo med trideseterico oziroma točkami svetovnega pokala. → Zložena poved – 3 stavki. V Utahu je bil še posebej vesel, da je že prvi slalom končal, saj je lansko tekmovalno sezono zaznamoval z odstopi – od devetih slalomov je končal le tri. → Zložena poved – 4 stavki.

Kljub temu je trdno zasidran na tretjem mestu med slalomisti svoje generacije. → Enostavčna poved. Pred njim sta le Kostelić in Šved Markus Larsson, tik za petami pa mu je Avstrijec Martin Marinac. → Zložena poved – 2 stavka. Po Park Cityju se je približal trideseterici na svetovni lestvici za eno mesto. → Enostavčna poved.

Priloga: ZLAHKA ČEZ PRVO OVIRO (Delo, 09.11.2002)

Vaterpolisti kranjskega Triglava Živil so brez kakršnihkoli težav opravili z uvodnim tekmečem na kvalifikacijskem turnirju za vstop v evropsko ligo. → Enostavčna poved. Proti moštvo z Malte so si že na polovici tekme priigrali izdatno prednost 8 golov in odtlej že razmišljali o nadaljevanju turnirja. → Zložena poved – 2 stavka. Tako bo za Kranjčane odločilna drevišnja tekma proti nemškemu prvaku. → Enostavčna poved. Začela se ob 20. uri, na kranjskem bazenu pa gre pričakovati pravi pekel. → Zložena poved – 2 stavka.

Naš državni prvak je nastopil kot gost (v modrih kapicah), česar ljubitelji in stalni obiskovalci vaterpolskih srečanj niso navajeni. → Zložena poved – 2 stavka. Pred veliko večjim številom gledalcev, kot pa jih je bilo na prvem srečanju, so tekmo začeli odlično, pa čeprav niso hoteli pokazati vsega, kar znajo, kajti na tribunah so bili tudi igralci Honved Domina in Spandau 04. → Zložena poved – 6 stavkov. Že v prvi četrtini so z odlično obrambo, ki ji je poveljeval razpoloženi Igor Belofastov (ubranil je celo najstrožjo kazneni) povedli s 4:0 in nasprotniku pokazali, da se danes ne bodo pustili presenetiti. → Zložena poved – 5 stavkov. S takim začetnim tempom so odigrali tudi ostale tri četrtine in vpisali prvi par točk. → Zložena poved – 2 stavka. Z mislijo pa so bili prav gotovo že pri drevišnjem srečanju, ki bo zanje zelo pomembno, kajti Triglavani imajo že dve točki, nemški Spandau 04 pa je še brez njih. → Zložena poved – 4 stavki. Srečanje s prvacom Nemčije se bo začelo ob 20.00 uri, pred tem pa bo srečanje med Honved Domino in Sliema Burger King. → Zložena poved – 2 stavka..

V uvodni tekmi je madžarski prvak Honved z rahlimi težavami premagal nemškega Spandau 04. → Enostavčna poved. Madžari so igrali zelo nedisciplinirano in imeli vse preveč nepotrebnih in nenatančnih strellov na gol nemškega vratarja. → Zložena poved – 2 stavka. Ko pa so se vaterpolisti budimpeštanskega kluba v zadnji četrtini le zbrali in so štiri minute in pol pred koncem srečanja povedli s tremi goli razlike, je bilo jasno, da je srečanje odločeno v njihovo korist. → Zložena poved – 4 stavki. Kljub temu so bili Nemci še vztrajni in se minuto pred koncem približali na en sam zadetek razlike, a je bil Gergely Kiss natančen pol minute pred koncem iz najstrožje kazni in postavil končni izid srečanja. → Zložena poved – 4 stavki.